

Kadernota 2020

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
Algemeen.....	3
Voorwoord.....	3
Leeswijzer.....	5
Ambities.....	6
Programma's.....	7
Inwoner.....	7
Wat willen we bereiken?.....	7
Beleidsmatige ontwikkelingen.....	8
Wat gaat het kosten?.....	9
Onze buurt.....	11
Wat willen we bereiken?.....	11
Beleidsmatige ontwikkelingen.....	12
Wat gaat het kosten?.....	13
Onze gemeente.....	14
Wat willen we bereiken?.....	14
Beleidsmatige ontwikkelingen.....	15
Wat gaat het kosten?.....	17
Ons geld.....	18
Doelen & Resultaten.....	18
Beleidsmatige ontwikkelingen.....	18
Wat gaat het kosten?.....	19
Overhead.....	20
Doelen & Resultaten.....	20
Beleidsmatige ontwikkelingen.....	20
Wat gaat het kosten?.....	22
Financiële begroting.....	23
Financiële kaders.....	23
Financieel MeerjarenPerspectief.....	24
Bijlagen.....	26
Raadsvoorstel.....	26
MeerjarenInvesteringsPlan 2020 – 2023.....	29
Specificatie Financieel MeerjarenPerspectief.....	40
Toelichting financiële begrippen.....	42
Toelichting afkortingen.....	45

Algemeen

Voorwoord

Algemeen

In de Kadernota 2020 zetten we de actuele beleidsmatige en financiële ontwikkelingen op een rij.

De raad heeft eerder aangegeven aan de voorkant te willen sturen op de te maken keuzes. We hebben daarom op 23 april 2019 een startsessie met de raad georganiseerd. Zowel de raadsfracties als het college hebben onderwerpen voor deze sessie aangedragen. Op basis van de gemaakte, richtinggevende keuzes tijdens de startsessie en andere beleidsmatige ontwikkelingen heeft het college deze kadernota opgesteld.

Met het vaststellen van de Kadernota 2020 bepaalt de raad op hoofdlijnen de koers van het gemeentelijke beleid en de financiële middelen voor de komende jaren. Deze hoofdlijnen werken we uit en zijn de basis voor het opstellen van de Programmabegroting 2020 en de Meerjarenbegroting 2021-2023.

Financieel MeerjarenPerspectief

Het Financieel MeerjarenPerspectief (FMP) ziet er voor de komende jaren als volgt uit:

	Bedragen x € 1.000			
	2020	2021	2022	2023
FMP vastgestelde programmabegroting 2019	50	509	552	552
Besluitvorming 2019 tot Voorjaarsnota	351	272	357	357
Voorjaarsnota 2019	-74	-74	-73	-73
FMP t/m Voorjaarsnota 2019	327	707	837	837
Kadernota 2020	-820	-627	-742	-832
FMP t/m Kadernota 2020	-493	80	95	5
waarvan structureel	-327	80	95	5
waarvan incidenteel	-166	-	-	-

Dit meerjarenperspectief laat het eerste jaar een tekort zien en daarna een klein overschot.

Zoals bijna alle gemeenten hebben ook wij te maken met oplopende kosten en achterblijvende rijksbijdragen in het sociaal domein. In onze jaarrekening 2018 zien we dan ook een trendbreuk. Wij hadden eerst altijd een overschot, maar 2018 laat voor het eerst een behoorlijk tekort zien. Daarnaast komen er weer nieuwe taken op ons af, zoals Beschermd Wonen en de Omgevingswet. Deze taken brengen kosten met zich mee. Ook de ambities op het gebied van duurzaamheid leggen beslag op onze middelen.

De meicirculaire 2019 is niet in deze kadernota verwerkt, maar het Rijk stelt de algemene uitkering de komende jaren naar beneden bij. Onze reserves kunnen we niet voor alles blijven aanspreken. Daarom komen we bij de begroting met ombuigingsvoorstellen. Vooruitlopend hierop hebben we voor een aantal ontwikkelingen geen bedragen in deze Kadernota geraamd.

Voor een verdere toelichting op het FMP verwijzen wij naar de 'Financiële begroting/ FMP'.

Het raadsvoorstel en het raadsbesluit zijn opgenomen in de bijlagen. [Klik hier](#) om direct naar het raadsvoorstel te gaan.

Met vriendelijke groet,
College van Burgemeester en Wethouders

Leeswijzer

De kadernota hebben we onderverdeeld in de volgende 4 rubrieken.

1. Ambities: Hier beschrijven we de gemeentelijke ambities.
2. Programma's: Er zijn 5 programma's. Per programma geven we de doelen & resultaten, de beleidsmatige ontwikkelingen en financiën weer.
3. Financiële begroting: Bij "financiële kaders" vermelden we de algemene uitgangspunten voor het opstellen van de begroting. En bij "meerjarenperspectief" laten we het financieel totaalbeeld voor de komende 4 jaren zien.
4. Bijlagen: diverse bijlagen geven aanvullende informatie over de programma's en financiën. Er is ook een toelichting op afkortingen en financiële begrippen opgenomen.

Minbedrag betekent: nadelig of uitgaaf/investering

Plusbedrag betekent: voordelig of inkomst

Inhoudsrechten (disclaimer)

In de Kadernota is gebruik gemaakt van informatie van derden. Hoewel de Kadernota met de grootst mogelijke zorgvuldigheid is samengesteld kunnen gebruikers van deze stukken geen rechten ontlenen aan of aanspraak maken op de juistheid en volledigheid van de inhoud. Ook aanvaarden wij geen aansprakelijkheid voor eventuele schade die daardoor kan ontstaan.

Ambities

Onze missie is:

“Iedereen doet ertoe en doet mee in onze vitale en betrokken gemeenschappen.”

1. We doen het samen!

De gemeente Berg en Dal is er voor haar inwoners. Die inwoners vormen samen de gemeenschap Berg en Dal. Met elkaar zorgen we ervoor dat het goed wonen is in onze gemeente. Maar er verandert wel iets in de manier waarop we dat doen. De tijd dat de gemeente voor alles zorgde én over alles besliste is voorbij. Dat kan niet meer en dat willen we ook niet meer. U als inwoner vraagt en krijgt steeds meer zeggenschap. En u zorgt steeds vaker zelf voor een goed woon-, werk- en leefklimaat. Voor uzelf en voor anderen. De gemeente wil hierbij een gelijkwaardige partner zijn. We willen ruimte geven aan uw initiatieven en u ondersteunen om dingen mogelijk te maken.

2. Betaalbaar Berg en Dal!

Wij zijn ons er heel goed van bewust dat wij met gemeenschapsgeld werken. De portemonnee van de gemeente verschilt daarbij niet zo veel met die van uzelf. Niet alles wat we willen kan ook, dus maken wij duidelijke keuzes. En we geven niet meer uit dan er binnenkomt. Als er een tekort dreigt dan kijken we eerst of er in de uitgaven geschrapt kan worden. We kunnen ook de belastingen verhogen, maar dat willen we zoveel mogelijk voorkomen. Onze belastingen zijn bijna de laagste van Gelderland en dat willen we zo houden.

3. Hier wordt gewerkt!

We willen dat iedereen de kans krijgt om aan het werk te zijn. Als u daar niet op eigen kracht in slaagt, dan helpen wij daarbij. Onze gemeente heeft een prachtige natuur en ligt in een afwisselend landschap. We hebben een rijke geschiedenis en daarvan is in onze gemeente veel terug te vinden. Buiten, maar ook in onze musea. Het toerisme is dan ook belangrijk voor onze gemeente en we werken er hard aan om onze gemeente nog aantrekkelijker te maken. Voor u als inwoners, maar ook voor al die bezoekers. Het toerisme zorgt ook voor werkgelegenheid. Dat is belangrijk. Onze missie is niet voor niets: iedereen doet ertoe en doet mee in onze vitale en betrokken gemeenschappen.

4. Duurzaam Berg en Dal!

De zorg voor de wereld van morgen is ontzettend belangrijk. Onze kinderen moeten kunnen opgroeien in een mooie, veilige en gezonde omgeving. Daarom gaan we energie besparen, meer schone energie opwekken, grondstoffen hergebruiken, blijven we lokale initiatieven ondersteunen en zorgen voor minder afval. Doordat ons klimaat verandert, krijgen we ook steeds extremer weer. We moeten zorgen dat we onze omgeving hier goed op inrichten. Hiervoor is de komende jaren veel geld nodig. Wij kunnen dat niet alleen, dat moeten we samen doen met u. Wij passen de openbare ruimte aan. Aan u vragen wij hetzelfde te doen op uw eigen terrein.

5. Zichtbaar en betrouwbaar!

Onze inwoners, instellingen en bedrijven weten voor welke producten en diensten zij bij de gemeente terecht kunnen. Wij communiceren hier duidelijk over. Aan de balie, de telefoon, maar ook op de gemeentepagina, website en sociale media. U weet ons te vinden en u bent tevreden over onze dienstverlening. Dat komt omdat we duidelijk zijn over wat we doen en wat we niet doen. We zijn vriendelijk, geven snel antwoord op eenvoudige vragen en leveren maatwerk als dat nodig is. We bieden hulp aan mensen in nood. We hebben contact met u en weten wat er speelt in onze gemeente en in de regio. Wij laten zien dat wij opkomen voor de belangen van onze inwoners.

Programma's

Inwoner

Meestal heb je de gemeente niet nodig in je dagelijks leven. Je redt het prima zelf. Dat is ook de bedoeling. Maar dat lukt niet iedereen. Soms lukt het niet om alles zelf te regelen. Vaak zonder dat je daar zelf iets aan kunt doen. De gemeente probeert je dan te helpen. Dat kan voor een korte of lange tijd zijn. Bijvoorbeeld als het gaat om zorg, inkomen, onderwijs of gezondheid. De belangrijkste dingen die je nodig hebt om op een normale en prettige manier te kunnen leven. De gemeente is vaak een laatste plek voor hulp. Daarbij werkt de gemeente samen met andere organisaties of huurt hen hiervoor in. Onze bedoeling is iedereen een goede basis te geven, een steun in de rug, zodat je verder kunt en mee kunt blijven doen!

Programmanaam	Inwoner	Onze buurt	Onze gemeente
Plaats van actie	- Persoonlijk/thuis	- Directe omgeving/dorp	- Gemeente mét de regio gemeenten
Rol inwoner	- Regie eigen leven - Mee blijven doen	- Meedoen - Initiatief nemen	- Ontwikkelen - Klant
Rol gemeente	- Regelen - Betalen - Veel bemoeienis	- Afnemende betrokkenheid - Minder regels, meer stimuleren	- Loslaten - Samenwerken - Diensten verlenen

Wat willen we bereiken?

1.1. Sociaal domein

Afgesproken is dat we het structureel geraamde tekort (€ 971.000 + € 180.000 formatie) vanaf 2019 in 4 jaar afbouwen. Naar verwachting lopen de tekorten echter verder op met ruim € 500.000. De gemeenten krijgen extra rijksgelden over 2020 en 2021 van € 300 miljoen. Voor ons betekent dit globaal een meerinkomst van ruim € 500.000 per jaar. Er komt een onderzoek of de stijgende kosten voor jeugdzorg een structureel karakter hebben. Veel gemeenten hebben bij de VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) aangegeven dat er structureel geld bij moet komen. Vooralsnog gaan we ervan uit dat we deze extra rijksgelden na 2021 blijven ontvangen. Omdat dit nog onduidelijk is, ramen we voorlopig 'pm'.

We lopen het risico dat we de taakstellende bezuiniging niet halen of dat we vanaf 2021 geen aanvullende rijksgelden krijgen. We beschikken nu al over onvoldoende middelen en capaciteit om alles te kunnen uitvoeren. Daarom blijven we doorlopend kritisch kijken naar welke zorg en hulp echt nodig is en of we deze efficiënter kunnen organiseren. Omdat we niet alles kunnen, zullen we later dit jaar keuzes moeten maken.

De aanpassing van het woonplaatsbeginsel is met een jaar uitgesteld tot 2021. Voor 2020 hebben we € 746.000 aan minder inkomst geraamd. Door dit uitstel neemt het tekort op sociaal domein tijdelijk toe. Het voorstel is om dit incidentele nadeel ten laste van de algemene reserve te brengen.

1.2. Preventie Wmo en jeugdzorg

We gaan meer preventieve activiteiten op het gebied van de Wmo en jeugdzorg ontwikkelen die een positieve invloed hebben op de zorg aan onze inwoners. We zetten zoveel mogelijk in op activiteiten die tijdelijke ondersteuning nodig hebben. Bijvoorbeeld in pilot- of experimentele fase. We zetten in op activiteiten die leiden tot een besparing voor onze gemeente en zichzelf terugverdienen. Daarmee blijft dit budget zoveel mogelijk beschikbaar voor vernieuwing en ontwikkeling van preventie. In de programmabegroting is nog € 49.000 beschikbaar als stelpost voor nieuw beleid. We zetten deze stelpost hiervoor in. Dit bedrag hevelen we over van programma Ons Geld naar dit programma (4.7).

1.3. Aanpak structurele armoede

In de tweede helft van 2019 starten we met de evaluatie van het minimabeleid. Naar verwachting is de evaluatie medio 2020 gereed. We stellen voor om dit onderwerp bij de evaluatie mee te nemen. We schatten in dat structureel een extra bedrag van € 80.000 nodig is. We ramen nu nog geen bedrag. We laten de raming van extra middelen afhankelijk zijn van de besluitvorming over de evaluatie.

1.4. Wijkwinkels

We ondersteunen als gemeente initiatieven van ondernemers als een dorpskern daardoor vitaal blijft. Een wijkwinkel kan soms zo'n rol vervullen. De inschatting is dat het faciliteren van ondernemers in eerste instantie vooral ambtelijke capaciteit vraagt. Voorwaarde hierbij is dat een ondernemer aannemelijk maakt dat zijn initiatief bijdraagt aan het behouden of verbeteren van de leefbaarheid in een dorpskern.

Beleidsmatige ontwikkelingen

1.5. Beschermd wonen

De gemeente Nijmegen voert de taak bescherm wonen nu uit als centrumgemeente. Met ingang van 2021 worden de rijksmiddelen overgeheveld naar alle gemeenten en verdeeld op basis van een objectief verdeelmodel. Nu worden de rijksmiddelen toebedeeld op basis van een historisch verdeelmodel. Het nieuw verdeelmodel heeft tot gevolg dat de regio € 14 miljoen minder rijksuitkering ontvangt. Ons aandeel daarin is € 9 ton. We weten nog niet welke kosten door de herverdeling voor onze rekening komen. Het rijk gaat het woonplaatsbeginsel toepassen. Hierdoor gaan dan de gemeenten waar de cliënt vandaan komt betalen en niet de gemeenten waar de voorziening voor bescherm wonen zich bevindt. Daarom ramen we voorlopig 'pm'.

1.6. Nieuwbouw basisschool Op de Horst

Het SPOG heeft een quickscan laten doen naar de staat van het gebouw van basisschool Op de Horst. Hieruit komt naar voren dat binnen een periode van 4 jaar vernieuwbouw (nieuwbouw/renovatie) van de oude bouwdelen nodig is. Omdat nog niet duidelijk is wat de impact van deze vernieuwbouw is op de gymzaal van de basisschool, wordt nog geen groot onderhoud gepleegd aan de gymzaal. Het SPOG wil, net als wij, graag een integrale afweging maken en de gymzaal hierbij betrekken. We vinden de karakteristieke uitstraling van het schoolgebouw belangrijk. De school stelt een programma van eisen op en maakt in samenwerking met een architect een eerste schets voor een gerenoveerd gebouw. In de loop van 2020 kan de eerste besluitvorming plaatsvinden en komt er ook meer duidelijkheid over de benodigde middelen en de verdere planning voor vernieuwbouw van de school. Indicatief ramen we de volgende investeringskosten. Nieuwbouw van het hele schoolgebouw betekent volgens de normvergoeding een investering van ongeveer € 2,8 miljoen. Komt hier ook nieuwbouw van de gymzaal bij dan betekent dit een extra investering van ongeveer € 1 miljoen. Een totale investering van € 3,8 miljoen komt overeen met ongeveer € 151.000 aan kapitaallasten.

1.7 Groot onderhoud gymzalen

Voor het groot onderhoud gymzalen van de scholen voor basis en speciaal onderwijs ramen we jaarlijks € 36.000 als storting in de onderhoudsreserve. Deze reserve is in 2019 geheel aangewend voor noodzakelijk onderhoud aan de gymzalen Breedeweg en Vossenhol. We gaan voor alle gymzalen onderhoudsplannen opstellen om inzicht te krijgen in de onderhoudskosten. Op basis hiervan bepalen we wat we jaarlijks in de reserve moeten storten. Ook kijken we of nog een aanvullende storting nodig is om de reserve op peil te krijgen. Voorlopig ramen we 'pm'.

1.8/ 1.9 Aanpassing dorpshuis De Slenk en dorpshuis Kerstendal

Van dorpshuis Kerstendal hebben we een subsidieverzoek ontvangen voor aanpassing van het dorpshuis. Het gaat daarbij onder andere om het verbeteren van de toegankelijkheid, de inrichting van de huiskamer (WMO-ruimte), verduurzaming en het aanbrengen van een brandmeldinstallatie.

Dorpshuis de Slenk wil na de zomervakantie een aanvraag indienen. Ook voor het verbeteren van de toegankelijkheid (lift), energiebesparing, een brandmeldinstallatie en het realiseren van een opslagruimte.

Op dit moment is niet bekend welk investeringsbedrag hiermee gemoeid. Daarom ramen we 'pm'.

1.10 Rijksuitkering bijstand

In april 2019 heeft het rijk het budget voor bijstandsuitkeringen voor alle gemeenten naar beneden bijgesteld. De voornaamste reden is dat er in 2018 landelijk minder uitkeringen zijn verstrekt. Voor ons betekent dit een structureel lagere rijksuitkering van € 332.000. In onze begroting is al rekening gehouden met een lager aantal bijstandsgerechtigden. De huidige aantallen geven geen aanleiding voor bijstelling van de raming van onze uitgaven voor bijstandsuitkeringen.

1.11 Nieuwe investeringen MIP programma Inwoner

Op het MIP (MeerjarenInvesteringsPlan) zijn voor dit programma een aantal nieuwe investeringen opgenomen. Voor een overzicht en toelichting op deze investeringen verwijzen wij u naar het MIP.

Wat gaat het kosten?

In de onderstaande tabel zijn de mutaties op dit programma weergegeven. De toelichting op de diverse mutaties vindt u bij de doelen & resultaten en de beleidsmatige ontwikkelingen.

						Bedragen x € 1.000
						2020 2021 2022 2023 Investering
Doelen en resultaten						
1.1	Sociaal domein	-746	pm	pm	pm	-
1.2	Preventie Wmo en jeugdzorg	-49	-49	-49	-49	-
1.3	Aanpak structurele armoede	pm	pm	pm	pm	-
1.4	Wijkwinkels voor behoud leefbaarheid dorpskernen	-	-	-	-	-
Totaal doelen en resultaten		-795	-49	-49	-49	-
Beleidsmatige ontwikkelingen						
1.5	Beschermd wonen	pm	pm	pm	pm	-
1.6	Nieuwbouw basisschool Op de Horst	-	-	-	-	3.800
1.7	Groot onderhoud gymzalen	pm	pm	pm	pm	-
1.8	Aanpassing dorpshuis De Slenk	pm	pm	pm	pm	pm
1.9	Aanpassing dorpshuis Kerstendal	pm	pm	pm	pm	pm
1.10	Rijksuitkering bijstand	-332	-332	-332	-332	-
1.11	Nieuwe investeringen MIP Programma Inwoner	-	-2	-3	-3	-30
Totaal beleidsmatige ontwikkelingen		-332	-334	-335	-335	3.770
Totaal programma Inwoner		-1.127	-383	-384	-384	3.770

Onze buurt

Je brengt een groot deel van je vrije tijd door in de gemeente en het dorp waar je woont. Je wilt daar fijn kunnen leven en wonen. Dat gaat niet vanzelf. Daar moet aan gewerkt worden. Denk bijvoorbeeld aan een schone buurt, veilige wegen, goede riolering en het onderhouden van bomen en planten. Maar ook aan sport en bewegen. De gemeente heeft daarin een aantal taken, maar inwoners en ondernemers hebben dat ook. We hebben elkaar nodig om deze dingen goed te regelen. Daarbij geeft de gemeente steeds meer ruimte aan inwoners en ondernemers om zelf met ideeën te komen. De gemeente wil niet voor inwoners bedenken wat goed zou kunnen zijn, maar juist helpen de ideeën van inwoners te realiseren.

Programmanaam	Inwoner	Onze buurt	Onze gemeente
Plaats van actie	- Persoonlijk/thuis	- Directe omgeving/dorp	- Gemeente mét de regio gemeenten
Rol inwoner	- Regie eigen leven - Mee blijven doen	- Meedoen - Initiatief nemen	- Ontwikkelen - Klant
Rol gemeente	- Regelen - Betalen - Veel bemoeienis	- Afnemende betrokkenheid - Minder regels, meer stimuleren	- Loslaten - Samenwerken - Diensten verlenen

Wat willen we bereiken?

2.1. Terugdraaien bezuiniging Openbare Bibliotheek Gelderland-Zuid

De raad heeft bij de vaststelling van de begroting 2019 besloten om de bezuiniging van € 50.000 op de Openbare Bibliotheek Gelderland Zuid voor 2019 niet door te voeren. Tijdens de startsessie voor de kadernota 2020 op 23 april 2019 heeft de raad met grote meerderheid aangegeven dat ze deze bezuiniging ook voor volgende jaren wil terugdraaien.

2.2. Onderzoek ontsluiting Groesbeek via westelijke rondweg

Over dit onderwerp stakten de stemmen tijdens de startsessie voor de kadernota 2020 op 23 april 2019. Dit betekent dat er geen duidelijke keuze door de raad is gemaakt om de westelijke rondweg opnieuw te onderzoeken. De westelijke rondweg heeft een enorme impact. De provincie is er geen voorstander van en het kost veel ambtelijke inzet. We leggen een informatienota met voor- en nadelen aan u voor.

2.3. Afval

Tijdens de startsessie voor de kadernota op 23 april 2019 heeft de raad aangegeven dat verdere verbetering van afvalscheiding en het verlagen van de milieudruk belangrijke uitgangspunten blijven, ook als dit tot extra kosten leidt. Op dit moment is de meest concrete optie van verdergaande afvalscheiding en verlaging van milieudruk het invoeren van gescheiden inzameling en verwerking van luiers en incontinentiemateriaal. Bij ARN wordt een verwerkingsmethode ontwikkeld voor de verwerking van luiers en incontinentiemateriaal. Het is nog onzeker of het lukt om hiermee per 1 januari 2020 te starten. Tijdens de startsessie heeft de raad ook aangegeven dat hij het belangrijk vindt om verenigingen en bedrijven de mogelijkheid te laten behouden om bepaalde afvalstromen te kunnen inzamelen. Efficiëntie hoeft hier niet altijd leidend te zijn. Hierover komt een apart voorstel aan de raad. Omdat nu nog niet duidelijk is wat de eventuele meerkosten zullen zijn van het laten inzamelen van oud papier door verenigingen, ramen we deze op 'pm'.

2.4. Opwekken duurzame energie na 2023

De Raad heeft tijdens de startsessie voor de kadernota op 23 april 2019 aangegeven dat we de discussie over windmolens moeten aangaan. Dit kun je op verschillende manieren insteken. Daarnaast hangt het af van hoe ver je in de discussie wilt gaan. We gaan er vanuit dat de locatiekeuze géén onderdeel uit maakt van deze discussie omdat we geen voorschot willen nemen op een mogelijke uitkomst van de discussie. Wij willen een goede invulling van de discussie, waarbij voldoende informatie boven tafel komt én voldoende ruimte is om alle kanten van de discussie goed te kunnen belichten. Daarom ramen we hiervoor eenmalig € 25.000.

Beleidsmatige ontwikkelingen

2.5. Nieuwe investeringen MIP programma Onze buurt, exclusief riolering

Op het MIP (MeerjarenInvesteringsPlan) zijn bij programma Onze buurt diverse nieuwe investeringen exclusief riolering opgenomen. Het totaal van deze investeringen voor de komende jaren is ruim € 8,1 miljoen. Dit leidt tot extra kapitaallasten van € 39.000 in 2021 oplopend naar € 250.000 structureel vanaf 2025. Voor een overzicht en toelichting verwijzen wij u naar het MIP.

2.6. Verschuivingen MIP programma Onze buurt, exclusief riolering

Een aantal investeringen dat al eerder in de begroting is opgenomen is naar voren gehaald of vooruit geschoven, omdat de planning is geactualiseerd. Daarnaast zijn sommige ramingen geactualiseerd. Dit leidt tot een bijstelling van de kapitaallasten. Voor een overzicht en toelichting verwijzen wij u naar het MIP.

2.7/ 2.8/ 2.9 Nieuwe investeringen MIP Onze buurt riolering/ Verschuivingen MIP programma Onze buurt riolering/ Opbrengst rioolheffing/ mutatie voorziening riolering

Op het MIP (MeerjarenInvesteringsPlan) zijn bij programma Onze buurt diverse nieuwe investeringen voor riolering opgenomen. Daarnaast is een aantal investeringen dat al eerder in de begroting is opgenomen naar voren gehaald of vooruit geschoven. Voor een overzicht en toelichting verwijzen wij naar de toelichting bij het MIP. Het uitgangspunt is dat de rioolheffing volledig kostendekkend is. We verrekenen de extra kapitaallasten met de opbrengst rioolheffing door een hogere toevoeging of onttrekking te doen aan de voorziening riolering. Daardoor heeft deze mutatie geen invloed op het begrotingssaldo.

Wat gaat het kosten?

In de onderstaande tabel zijn de mutaties op dit programma weergegeven. De toelichting op de diverse mutaties vindt u bij de doelen & resultaten en de beleidsmatige ontwikkelingen.

Bedragen x € 1.000					
	2020	2021	2022	2023	Investering
Doelen en resultaten					
2.1 Terugdraaien bezuiniging Openbare Bibliotheek Gelderland-Zuid	-50	-50	-50	-50	-
2.2 Ontsluiting westelijke rondweg Groesbeek	pm	pm	pm	pm	-
2.3 Afval	pm	pm	pm	pm	-
2.4 Opwekken duurzame energie na 2023	-25	-	-	-	-
Totaal doelen en resultaten	-75	-50	-50	-50	-
Beleidsmatige ontwikkelingen					
2.5 Nieuwe investeringen MIP programma Onze buurt exclusief riolering	-	-39	-85	-95	-8.103
2.6 Verschuivingen MIP programma Onze buurt/aanpassing kapitaallasten	-3	90	42	-128	-
2.7 Nieuwe investeringen MIP programma Onze buurt riolering	-	-13	-31	-39	-3.450
2.8 Verschuivingen MIP programma Onze buurt riolering/aanpassing kapitaall	-5	-26	-44	-56	-
2.9 Opbrengst rioolheffing/mutatie voorziening riolering	5	39	75	95	-
Totaal beleidsmatige ontwikkelingen	-3	51	-43	-223	-11.553
Totaal programma Onze buurt	-78	1	-93	-273	-11.553

Onze gemeente

Sommige dingen die de gemeente voor je regelt ken je. Bijvoorbeeld een nieuw paspoort, trouwen of het registreren van een pas geboren kind. Maar we regelen meer voor je. Dingen waar je niet zoveel van merkt en die verder gaan dan onze gemeentegrenzen. Denk aan het versterken van de economie, zodat er genoeg bedrijven en banen zijn. Of woningbouwafspraken om woningen te mogen bouwen of het organiseren van zorg. Om dat goed te kunnen doen, werken we samen met andere gemeenten om ons heen. Wat we ook doen, het belang van onze inwoners staat voorop!

In dit programma maken we duidelijk wat je van ons kan verwachten als dienstverlener.

In het belang van onze inwoners zijn we ook actief buiten de gemeentegrens. Vaak juist om de zaken dichtbij inwoners goed te regelen. We hebben als gemeente de laatste jaren steeds meer taken gekregen, bijvoorbeeld op het gebied van zorg. Om de taken goed en goedkoop te kunnen uitvoeren, werken we samen met andere gemeenten uit onze regio. Maar we werken ook samen met andere gemeenten om de economie in de regio te bevorderen. Een sterke economie in de regio heeft namelijk tot gevolg dat in Berg en Dal de werkgelegenheid groeit.

Ook de woningmarkt houdt zich niet aan de gemeentegrens. Wanneer er te veel woningen in een buurgemeente gebouwd worden, is er een grote kans dat in andere gemeenten huizen leeg komen te staan. Dit willen we niet en daarom maken we samen met de gemeenten in onze regio afspraken over hoeveel woningen elke gemeente mag bouwen.

In dit programma vind je dus de onderwerpen die zich binnen én buiten onze gemeentegrens afspelen.

Programmanaam	Inwoner	Onze buurt	Onze gemeente
Plaats van actie	- Persoonlijk/thuis	- Directe omgeving/dorp	- Gemeente mét de regio gemeenten
Rol inwoner	- Regie eigen leven	- Meedoen	- Ontwikkelen
	- Mee blijven doen	- Initiatief nemen	- Klant
Rol gemeente	- Regelen	- Afnemende betrokkenheid	- Loslaten
	- Betalen	- Minder regels, meer	- Samenwerken
	- Veel bemoeienis	stimuleren	- Diensten verlenen

Wat willen we bereiken?

3.1. Fiets-/voetveerverbinding Bemmeler - Ooij

De gemeente Lingewaard wil een (extra) fiets-voetveer realiseren tussen Bemmeler en Ooij. Het haalbaarheidsonderzoek voor dit fiets-voetveer Bemmeler-Ooij is afgerond. Als alle stappen op tijd gezet kunnen worden, vaart dit veer vanaf mei 2020. Er lijken op dit moment geen onoverkomelijke problemen te zijn. We hebben een potentiële exploitant voor het veer gevonden en verkennen de financiële zaken.

Voor aanpassing van de infrastructuur (veerstoep en toegangspaden) is per gemeente een investering van € 103.500 nodig.

3.2. Implementatie Omgevingswet

Wij werken op dit moment aan een routekaart voor de implementatie van de Omgevingswet. Deze willen wij in het derde kwartaal 2019 vaststellen. De raad heeft aangegeven hierin geen voorloper te willen zijn. Toch volgen uit de verplichte invoering van de Omgevingswet de nodige kosten. De eerste jaren richten wij ons op het opstellen van de Omgevingsvisie en het werken met de Omgevingswet binnen de organisatie. Het omzetten van bestemmingsplannen naar één omgevingsplan pakken we daarna op.

We kunnen nog geen inschatting maken van de kosten per jaar. Daarom ramen we deze ontwikkeling voorlopig op 'pm'.

3.3. Uitbreiding versus revitalisering bedrijventerreinen in Groesbeek

Tijdens de startsessie voor de Kadernota op 23 april 2019 is naar voren gekomen dat we bedrijventerrein Mies gaan revitaliseren en bedrijventerrein Hulsbeek fase 2 gaan ontwikkelen.

Bedrijventerrein Mies

Door een beperkte ambtelijke capaciteit werken we nu nog geen plan uit voor de revitalisering / herstructurering van Bedrijventerrein Mies. De investeringskosten schatten we in op € 500.000. We verwachten hiervoor een subsidie van 50% (= € 250.000) te krijgen van de provincie Gelderland. We nemen hiervoor nu nog geen raming op.

Bedrijventerrein Hulsbeek fase 2

In 2020 en 2021 werken we een stedenbouwkundig plan en bestemmingsplanprocedure uit voor de ontwikkeling van bedrijventerrein Hulsbeek fase 2. Ook gaan we in onderhandeling met de andere grondeigenaren. Vanaf 2022 starten we met bouwrijp maken en het uitgeven van de gronden. De kosten hiervan dekken we binnen de grondexploitatie Hulsbeek uit de opbrengsten van de grondverkoop.

3.4. Omgevingsdienst Regio Nijmegen

De komende jaren zal de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) voor Berg en Dal zich voornamelijk richten op de basistaken. Binnen deze basistaken komen er wel nieuwe vraagstukken op de ODRN af. Zo moeten gemeenten en ODRN zich in 2019 en 2020 klaarmaken voor de gevolgen van de Omgevingswet. Ook de thema's energietransitie en asbest zorgen mogelijk voor een verschuiving van de werkzaamheden. Dit heeft gevolgen voor de financiële bijdrage en/of voor de hoeveelheid werk die de ODRN voor ons kan verzetten. We moeten dan gaan prioriteren.

In 2020 richten we ons ook op het verbeteren van de samenwerking tussen gemeenten en ODRN. We ramen deze ontwikkeling voorlopig 'pm'.

Beleidsmatige ontwikkelingen

3.5. Verstevigde samenwerking regio Arnhem Nijmegen

De samenwerking regio Arnhem Nijmegen kan efficiënter, effectiever en steviger. Een sterke regio biedt ons meer erkenning en daarmee vergroten we de kans op bijdrage van andere overheden of Europa voor lokale projecten. Wat we willen bereiken en welke structuur daarvoor nodig is, gaan we komend half jaar onderzoeken in de regio. We nemen de raad hierin mee. Het is nog onduidelijk wat een verstevigde samenwerking eventueel gaat kosten. Daarom ramen we deze ontwikkeling voorlopig 'pm'.

3.6 Installatie raadszaal

Het moment van vervangen van de microfoons in de raadszaal komt dichterbij. Wij hebben hier een keuze in. Wij kunnen hier een 1 op 1 vervanging doen waarbij de aanschafprijs van het materiaal € 65.000 is. Wij kunnen ook het systeem verbeteren, waarbij de aanschafprijs van het materiaal € 100.000 is. In deze nieuwe situatie rusten wij microfoons uit met stemknoppen waardoor het stemproces gestroomlijnder kan gaan verlopen. En in de nieuwe situatie kunnen wij via internet en in de zaal de naam en de partij van de spreker, maar ook de spreektijd zichtbaar maken. Voor beide investeringen moeten we rekenen met ongeveer € 10.000 aan installatiekosten.

Het is de voorkeur van de griffie en van de afdeling Dienstverlening om te investeren in het uitgebreide systeem. Dit is op de lange termijn kosten efficiënter en sluit aan bij het doel om processen te verbeteren.

3.7 Uitvoeren adresonderzoeken

Vanaf 2020 willen we structureel budget opnemen voor het uitvoeren van adresonderzoeken in het kader van de Wet Basisregistratie Persoonsgegevens. Dit laten we uitvoeren door een extern bureau dat is gespecialiseerd in Adresonderzoeken. Met uitvoering van adresonderzoeken helpen we onze inwoner die verhuisd is, en dit vergeten is door te geven, hieraan herinneren. En we dragen bij aan het tijdig eindigen van uitkeringen van inwoners die verhuizen naar een andere gemeente. Tot slot geven we gehoor aan vragen en meldingen van bezorgde inwoners. We verwachten dat de kosten ongeveer € 21.000 per jaar zijn.

3.8 Inburgering

De Wet inburgering verandert per 2021. Per die datum is de gemeente opnieuw verantwoordelijk voor de uitvoering en handhaving van deze wet. 2019 en 2020 zijn voorbereidingsjaren. De VNG heeft op 22 mei 2019 de onderhandelingen met het Rijk afgebroken, omdat er geen goede financiële onderbouwing op basis van een onafhankelijk onderzoek heeft plaatsgevonden. Hierdoor kan de VNG geen verantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van de nieuwe wet. Omdat we niet weten om welke bedragen het gaat, ramen we 'pm'.

Wat gaat het kosten?

In de onderstaande tabel zijn de mutaties op dit programma weergegeven. De toelichting op de diverse mutaties vindt u bij de doelen & resultaten en de beleidsmatige ontwikkelingen.

					Bedragen x € 1.000
	2020	2021	2022	2023	Investering
Doelen en resultaten					
3.1 Fiets-/voetveerverbinding Bommel - Ooij	-	-3	-6	-6	-104
3.2 Implementatie Omgevingswet	pm	pm	pm	pm	-
3.3 Uitbreiding/ revitalisering bedrijventerreinen in Groesbeek	-	-	-	-	-
3.4 Omgevingsdienst Regio Nijmegen	pm	pm	pm	pm	-
Totaal doelen en resultaten	-	-3	-6	-6	-104
Beleidsmatige ontwikkelingen					
3.5 Versterkte samenwerking regio Arnhem Nijmegen	pm	pm	pm	pm	-
3.6 Installatie raadszaal	-	-6	-13	-12	-110
3.7 Uitvoeren adresonderzoeken	-21	-21	-21	-21	-
3.8 Inburgering	pm	pm	pm	pm	-
Totaal beleidsmatige ontwikkelingen	-21	-27	-34	-33	-110
Totaal programma Onze gemeente	-21	-30	-40	-39	-214

Ons geld

In dit programma staat:

- waar ons geld vandaan komt: overzicht van de algemene dekkingsmiddelen (inclusief financiering en reserves);
- hoeveel vennootschapsbelasting we moeten betalen;
- hoe we het bedrag voor dingen hebben besteed, die we niet hadden kunnen voorzien.

Doelen & Resultaten

Op dit programma benoemen we geen doelen en resultaten.

Beleidsmatige ontwikkelingen

4.1. Stelpost inflatie lonen en prijzen

We nemen een stelpost op voor de inflatie van lonen en prijzen van € 1.398.000. Voor nadere informatie verwijzen wij naar de “Financiële begroting/financiële kaders”.

4.2. Stelpost inflatie inkomsten

Voor de baten hanteren we een inflatiepercentage van 1,4%. Dit komt overeen met een hogere inkomst van € 1.378.000. Voor nadere informatie verwijzen wij naar de “Financiële begroting/financiële kaders”.

4.3. Algemene uitkering

De raming van de algemene uitkering is gebaseerd op de decembercirculaire 2018. De effecten van de meicirculaire 2019 zijn tijdens het opstellen van deze Kadernota nog niet bekend. Wij krijgen signalen dat er extra geld komt voor de jeugdzorg, maar ook dat de rijksuitgaven achterblijven en wij hierdoor minder rijksgeld ontvangen. We nemen de meicirculaire mee bij het opstellen van de begroting 2020.

De huidige verdeling van het gemeentefonds over alle gemeenten bevat een aantal door het rijk vastgestelde normen. Deze normen leiden tot een ongelijke verdeling, met name voor het sociaal domein. Daarnaast is het takenpakket en de omstandigheden waarin gemeenten werken in de loop van de tijd gewijzigd. Ook kijkt men naar de manier waarop de eigen inkomsten van de gemeenten worden gecompenseerd. Het streven is het nieuwe verdeelmodel per 2021 in te voeren. De effecten ramen we p.m.

4.4/ 4.5 Bijdrage reserve rekeningresultaten/ Stelpost onderuitputting

Nieuwe toezichtregels van de provincie geven aan dat de structurele aanwending van de reserve rekeningresultaten niet meer onbepaald ingezet mag worden voor het sluitend maken van de begroting. We mogen deze aanwending dus niet meer aanmerken als een structurele inkomst.

Daarom heffen we de reserve rekeningresultaten per 2020 op. Daarmee komt ook de aanwending van de reserve te vervallen. Tegelijkertijd verhogen we de stelpost onderuitputting met € 500.000 voor het jaarlijks te verwachten rekeningoverschot naar € 1.000.000.

4.6. Aanwending algemene reserve tekort Sociaal domein

In programma Onze inwoner is toegelicht dat de aanpassing van het woonplaatsbeginsel met een jaar is uitgesteld tot 2021. Hierdoor stijgt het tekort op sociaal domein in 2020 met €746.000. Dit incidenteel nadeel willen we opvangen door de algemene reserve aan te wenden.

4.7 Inzet stelpost nieuw beleid voor sociaal domein

We zetten de stelpost nieuw beleid in voor het sociaal domein. We gaan meer preventieve activiteiten op het gebied van de Wmo en jeugdzorg ontwikkelen die een positieve invloed hebben op de zorg aan onze inwoners. Dit bedrag hevelen we over naar programma Inwoner (1.2).

4.8 Stelpost kapitaallasten 2023

We schrijven af op investeringen. Hierdoor dalen jaarlijks de kapitaallasten. Deze lagere kapitaallasten hebben we voor 2023 nog niet doorgerekend naar alle programma's. Daarom ramen we nu een bedrag van € 107.000.

Wat gaat het kosten?

In de onderstaande tabel zijn de mutaties op dit programma weergegeven. De toelichting op de diverse mutaties vindt u bij de beleidsmatige ontwikkelingen.

Bedragen x €1.000					
	2020	2021	2022	2023	Investering
Doelen en resultaten					
We benoemen voor dit programma geen doelen en resultaten					
Totaal doelen en resultaten	-	-	-	-	-
Beleidsmatige ontwikkelingen					
4.1 Stelpost inflatie lonen en prijzen	-1.398	-1.398	-1.398	-1.398	-
4.2 Stelpost inflatie inkomsten	1.378	1.378	1.378	1.378	-
4.3 Algemene uitkering	pm	pm	pm	pm	-
4.4 Bijdrage reserve rekeningresultaten	-624	-624	-624	-624	-
4.5 Stelpost onderuitputting	500	500	500	500	-
4.6 Aanwending algemene reserve tekort Sociaal domein	746	-	-	-	-
4.7 Inzet stelpost nieuw beleid voor sociaal domein	49	49	49	49	-
4.8 Stelpost kapitaallasten 2023	-	-	-	107	-
Totaal doelen en resultaten	651	-95	-95	12	-
Totaal programma Ons geld	651	-95	-95	12	-

Overhead

We moeten de overheadkosten apart in de begroting en jaarrekening verwerken. Het gaat hier om kosten die te maken hebben met de ondersteuning van de organisatie.

Doelen & Resultaten

Op dit programma benoemen we geen doelen en resultaten.

Beleidsmatige ontwikkelingen

5.1. Aanschaf (duurzaam) materieel 2023

De gemeente heeft een voorbeeldfunctie als het gaat om duurzaamheid. Daarom stellen wij voor om als gereedschap/ voertuigen aan vervanging toe zijn, in principe over te stappen op duurzaam (energiezuiniger) materieel.

Het is nu nog niet mogelijk om volledig over te stappen op duurzaam materieel. We volgen de ontwikkelingen en onderzoeken of we in de toekomst over kunnen stappen op waterstof of biobrandstof (blauwe diesel) als alternatief.

5.2. Goed werkgeverschap

We zien dat het huidige opleidingsbudget niet toereikend is. Het A+O fonds hanteert een norm van 1,8% van de loonsom. Tijdens de startsessie voor de kadernota op 23 april 2019 heeft de Raad aangegeven deze norm ook voor onze gemeente te willen hanteren. Dit betekent dat we het jaarlijkse opleidingsbudget ophogen van € 152.500 naar € 225.000.

5.3. Informatiemanagement - digitaal werken

We hebben een beleidsplan informatiemanagement 2019-2021 opgesteld. We zetten ons in voor duurzame opslag en terugvindbaarheid van informatie. Om hier verbeteringen in te kunnen realiseren hebben wij een “basis op orde” budget nodig van € 20.000 per jaar.

Daarnaast werken we als organisatie al een aantal jaren met een document management systeem. Komende jaren willen we dit voortzetten. Maar willen we ook aandacht hebben voor de gebruikers van het programma. Hiervoor is training, instructie en vooral 1 op 1 uitleg nodig. Hiervoor is € 5.000 nodig om specialistische kennis van de applicatie in te huren als aanvulling op aanwezige kennis in de organisatie.

Volgend jaar willen we een vervangingsbesluit voorbereiden om volledig digitaal werken in de gemeentelijke organisatie mogelijk te gaan maken. We blijven aandacht houden voor de minder digitale inwoners. Dit betekent dat wij onder andere ons Zaaksysteem en de manier waarop dit ingezet wordt tegen het licht gaan houden. Indien nodig zullen we dit zaaksysteem moeten herinrichten. Dit betekent ook dat wij digitale stukken in het archief leidend laten zijn vanaf het moment dat wij vervanging aangevraagd hebben. Hiermee stopt de groei van het papieren archief. Om vervanging aan te vragen moeten veel stappen doorlopen worden en moet aan de Archiefwet voldaan worden. Deze kennis en expertise hebben wij als gemeente niet in huis. Vanwege de grootte en complexiteit van dit proces hebben wij hierin ondersteuning nodig. Vervanging aanvragen leidt niet alleen tot een efficiëncyslag in de organisatie, maar is ook van belang in de Omgevingswet (2021) en past binnen de visies op Dienstverlening en Digitaal werken. Benodigde budget voor deze inhuur is € 50.000.

5.4. Gegevensbeheer

Vanaf 2020 moeten we jaarlijks een mutatiesignalering uitvoeren voor de BAG en de BGT. We verwachten dat de kosten hiervoor € 20.000 per jaar zijn.

Afhankelijk van landelijke ontwikkelingen zullen we begin 2020 een koppeling leggen tussen de BGT en BOR applicatie. De kosten zijn nog onduidelijk maar kunnen wellicht worden opgevangen door het wegvallen van dubbel tekenwerk.

5.5. iBurgerzaken

Wij zijn van plan om in 2020 een nieuw beter functionerend afsprakensysteem aan te schaffen. Dit omdat het contract met de huidige leverancier afloopt per 1 januari 2020. We verwachten dat de kosten hiervoor (inclusief koppelingen) € 20.000 zijn. Daarnaast moeten we rekening houden met jaarlijkse onderhoudskosten van € 2.000 per jaar.

In de begroting is 'thuisbezorgen documenten' al opgenomen. Bij burgerzaken werken we nu met het systeem iBurgerzaken. Wanneer we gaan thuisbezorgen is een koppeling met een ander systeem noodzakelijk. De geschatte kosten hiervoor zijn eenmalig € 2.350. Daarnaast zijn de jaarlijkse onderhoudskosten € 3.450 (€ 0,10 per inwoner).

We gaan ook onderzoeken of een koppeling tussen ons document managementsysteem en de systemen van burgerzaken van toegevoegde waarde is om archiefwaardige stukken direct op te kunnen slaan in het juiste systeem. We verwachten dat de kosten hiervoor eenmalig € 35.000 zijn. De onderhoudskosten zijn € 15.000 per jaar.

5.6. Huisvesting

Uit het medewerkers tevredenheidsonderzoek kwam naar voren dat er verbetering nodig is op het gebied van huisvesting. In 2019 zijn we gestart met een onderzoek naar de huisvesting. Uit dit onderzoek zijn verschillende punten naar voren gekomen. Met een verbeterde huisvesting kunnen we ook de dienstverlening richting onze inwoners verbeteren. Zodra er meer duidelijkheid is over de investeringen en de bijbehorende kosten komen we hiervoor met een apart raadsvoorstel. We verwachten in 2019 of 2020 te gaan investeren. Dit leidt tot extra kapitaallasten vanaf 2020 of 2021.

5.7. Verschuivingen MIP/aanpassing kapitaallasten

Een aantal investeringen dat al eerder in de begroting is opgenomen is naar voren gehaald of vooruit geschoven. Daarnaast zijn sommige ramingen geactualiseerd. Dit leidt tot een bijstelling van de kapitaallasten. Voor een overzicht en toelichting verwijzen wij u naar het MIP.

Wat gaat het kosten?

In de onderstaande tabel zijn de mutaties op dit programma weergegeven. De toelichting op de diverse mutaties vindt u bij de beleidsmatige ontwikkelingen.

Bedragen x € 1.000					
	2020	2021	2022	2023	Investering
Doelen en resultaten					
We benoemen voor dit programma geen doelen en resultaten					
Totaal doelen en resultaten	-	-	-	-	-
Beleidsmatige ontwikkelingen					
5.1 Aanschaf (duurzaam) materieel 2023	-	-	-	-	-189
5.2 Goed werkgeverschap	-73	-73	-73	-73	-
5.3 Informatiemanagement - digitaal werken	-75	-20	-20	-20	-
5.4 Gegevensbeheer	-20	-20	-20	-20	-
5.5 iBurgerzaken	-78	-21	-21	-21	-
5.6 Huisvesting	pm	pm	pm	pm	-
5.7 Verschuivingen MIP/aanpassing kapitaallasten	-	12	3	-15	-
Totaal beleidsmatige ontwikkelingen	-246	-122	-131	-149	-189
Totaal programma Overhead	-246	-122	-131	-149	-189

Financiële begroting

Financiële kaders

Voor het opstellen van de Programmabegroting 2020 hanteren we algemene uitgangspunten. Deze gaan over het aantal inwoners, de toe te passen indexering voor lonen en prijzen en de belastingtarieven.

Inwoners

Het aantal inwoners ramen we voor de periode 2020-2023 op 34.700 inwoners.

Indexering lonen en prijzen

Het inflatiepercentage voor 2020 baseren we op de cijfers in het CEP 2019 van het Centraal Planbureau. Deze cijfers zijn in maart 2019 gepubliceerd. Hierop baseert het rijk doorgaans ook de cijfers in de meicirculaire.

De raming voor lonen in 2020 verhogen we met 1,9% ten opzichte van 2019 en die voor prijzen met 1,4%. Voor de baten hanteren we hetzelfde inflatiepercentage als die voor prijzen, te weten 1,4%. Voor de jaren na 2020 ramen we nu geen inflatiecorrectie, maar doen we dit in de kadernota's van de volgende jaren.

In 2020 krijgen de gemeenschappelijke regelingen volgens de Begrotingsrichtlijnen regio Nijmegen (BRN) een compensatie van 3,6% (dit is inclusief 0,78% nacalculatie over 2019).

Op basis van deze gegevens ramen we dat de lasten stijgen met € 1.398.000 en de baten met € 1.378.000. Hiervoor is een stelpost opgenomen op programma Ons geld.

Bij de uitwerking van deze uitgangspunten naar de begroting 2020 passen we niet standaard een algemene inflatiecorrectie toe. Per raming maken we bij het opstellen van de begroting een realistische inschatting. Zo kan het inflatiepercentage voor de loonstijging nog worden bijgesteld als er een nieuwe akkoord is bereikt over een CAO voor gemeenten per 2019.

Belastingen, heffingen en leges

Hieronder geven we per belasting, heffing of leges aan wat het uitgangspunt is voor de begroting 2020.

Omschrijving	Uitgangspunt
Onroerende zaakbelastingen (OZB)	De tarieven voor 2020 verhogen we met de inflatiecorrectie (1,4%).
BIZ-belasting	Voor de Bedrijfs Investerings Zone Belasting (BIZ) is een uitvoeringsovereenkomst aangegaan met de Vereniging BIZ Groesbeek Centrum voor een periode van 5 jaar. Deze overeenkomst loopt tot en met 2021. De tarieven wijzigen niet.
Toeristenbelasting	Voor 2020 stijgen de tarieven met € 0,01 per overnachting. Dit sluit aan met de in het verleden gemaakte afspraken met de STER (Stichting Toerisme en Recreatie).
Forensenbelasting	Bij de tariefsverhoging voor 2020 is aansluiting gezocht bij het gemeentelijk beleid over de toeristenbelasting. Uitgaande van het laagste tarief toeristenbelasting betekent dit een verhoging van de forensenbelasting met 2%. Het tarief ronden we af op hele euro's en komt voor 2020 uit op € 156.
Afvalstoffenheffing	Uitgangspunt is dat de afvalstoffenheffing kostendekkend is.
Rioolheffing	Uitgangspunt is dat de rioolheffing kostendekkend is. De tarieven verhogen we conform het GRP (Gemeentelijk RioleringsPlan) met 5% + 1,4% inflatiecorrectie.
Rioolaansluitrecht	Ook hier is het uitgangspunt dat het tarief kostendekkend moet zijn.

Omschrijving	Uitgangspunt
Grafrechten	De tarieven voor 2020 verhogen we met de inflatiecorrectie (1,4%).
Marktgelden	De tarieven voor 2020 verhogen we met de inflatiecorrectie (1,4%).
Leges, gebaseerd op tijdsbesteding	Deze tarieven berekenen we opnieuw op basis van het nieuwe uurtarief voor 2020.
Leges rijbewijzen of paspoorten	Voor de leges voor rijbewijzen en paspoorten stelt het Ministerie van Binnenlandse Zaken normen en/of maximum tarieven vast. Wij brengen de door het Ministerie vastgestelde tarieven in rekening bij de aanvragers.
Leges overig	De overige tarieven in de legesverordening verhogen we met de inflatiecorrectie (1,4%). Op grond van het dekkingsplan 2018-2021 hebben we de raming van de legesopbrengst met € 50.000 verhoogd.

Eind 2019 komen we met een raadsvoorstel over de belastingtarieven voor 2020.

Reserve rekeningresultaten/ stelpost onderuitputting

In onze vorige (meerjaren)begroting 2019-2022 is een aanwending van de reserve rekeningresultaten van ongeveer € 624.000 per jaar geraamd. Nieuwe toezichtregels van de provincie geven aan dat deze aanwending niet meer onbeperkt ingezet mag worden voor het sluitend maken van de begroting. We mogen deze aanwending dus niet meer aanmerken als een structurele inkomst.

Daarom heffen we de reserve rekeningresultaten per 2020 op. Daarmee komt ook de aanwending van de reserve te vervallen. Tegelijkertijd verhogen we de stelpost onderuitputting met € 500.000 voor het jaarlijks te verwachten rekeningoverschot naar € 1.000.000.

Financieel MeerjarenPerspectief

Het Financieel MeerjarenPerspectief (FMP) ziet er voor de komende jaren als volgt uit:

	Bedragen x € 1.000			
	2020	2021	2022	2023
FMP vastgestelde programmabegroting 2019	50	509	552	552
Besluitvorming 2019 tot Voorjaarsnota	351	272	357	357
Voorjaarsnota 2019	-74	-74	-73	-73
FMP t/m Voorjaarsnota 2019	327	707	837	837
Kadernota 2020	-820	-627	-742	-832
FMP t/m Kadernota 2020	-493	80	95	5
waarvan structureel	-327	80	95	5
waarvan incidenteel	-166	-	-	-

Dit meerjarenperspectief laat het eerste jaar een tekort zien en daarna een klein overschot.

We hebben rekening gehouden met het volgende:

1. Het tekort op het sociaal domein bouwen we in 4 jaar af. In de notitie Grip op kosten staat een pakket van ombuigingsmaatregelen opgesomd. Tot die tijd brengen wij de tekorten ten laste van de algemene reserve. De aanpassing van het woonplaatsbeginsel is wederom met een jaar uitgesteld tot 2021. In totaal € 3 miljoen komt ten laste van de algemene reserve. Het tekort op het sociaal domein heeft hierdoor geen financiële invloed op het begrotingssaldo.
2. Vooruitlopend op een te verwachten rekeningoverschot ramen we € 1.000.000 aan onderuitputting.
3. De algemene uitkering is gebaseerd op de decembercirculaire 2018. De meicirculaire 2019 hebben we niet kunnen verwerken. Het Rijk geeft in de deze circulaire aan dat de gemeenten rekening moeten houden met een negatieve bijstelling van de algemene uitkering voor de komende jaren.

In het kader van het provinciaal toezicht moet in eerste instantie het eerste begrotingsjaar (2020) structureel sluitend zijn. Is dit niet het geval, dan moet het laatste jaar van de meerjarenraming (2023) structureel sluitend te zijn.

Het saldo van de algemene reserve bedraagt ongeveer € 5,5 miljoen. Dit is het saldo na aanwending van deze reserve voor dekking van de tekorten op het sociaal domein en het begrotingstekort voor 2020. Op de besteding van dit bedrag liggen geen claims.

Bijlagen

Raadsvoorstel

Raadsvoorstel

Griffiersnummer:	
Onderwerp:	Kadernota 2020
Datum B&W-vergadering	4 juni 2019
Datum raadsvergadering	4 juli 2019
Datum carrousel:	
Portefeuillehouder:	S.G.P. Fleuren
Ambtenaar:	J.M.G. Jeurissen
E-mailadres:	h.jeurissen@bergendal.nl
Zaaknummer:	Z-19-74516
Documentnummer:	VB/Raad/19/00867

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

De Kadernota 2020 vast te stellen.

Inleiding

In de voorliggende Kadernota 2020 hebben we de actuele beleidsmatige en financiële ontwikkelingen op een rij gezet.

De raad heeft eerder aangegeven aan de voorkant te willen sturen op de te maken keuzes. We hebben daarom op 23 april 2019 een startsessie met de raad georganiseerd. Zowel de raadsfracties als het college hebben onderwerpen voor deze sessie aangedragen. Op basis van de gemaakte, richtinggevende keuzes tijdens de startsessie en andere beleidsmatige ontwikkelingen heeft het college deze kadernota opgesteld.

Beoogd effect

Met het vaststellen van de kadernota bepaalt de raad op hoofdlijnen de koers van het gemeentelijke beleid en de financiële middelen voor de komende jaren. Deze hoofdlijnen werken we uit en zijn de basis voor het opstellen van de Programmabegroting 2020 en Meerjarenbegroting 2021-2023.

Argumenten

In de "Financiële verordening Berg en Dal" staat dat het college jaarlijks een kadernota aanbiedt.

Kanttekening

Tussen het vaststellen van de Kadernota en het opstellen van de begroting vinden nog ontwikkelingen plaats, die de cijfers beïnvloeden. Wij maken de begroting op basis van de laatste ontwikkelingen. De afwijkingen ten opzichte van deze Kadernota lichten we toe.

Zoals bijna alle gemeenten hebben ook wij te maken met oplopende kosten en achterblijvende rijksbijdragen in het sociaal domein. In onze jaarrekening 2018 zien we dan

ook een trendbreuk. Wij hadden eerst altijd een overschot, maar 2018 laat voor het eerst een behoorlijk tekort zien. Daarnaast komen er weer nieuwe taken op ons af, zoals Beschermd Wonen en de Omgevingswet. Deze taken brengen kosten met zich mee. Ook de ambities op het gebied van duurzaamheid leggen beslag op onze middelen.

De meicirculaire 2019 is niet in deze kadernota verwerkt, maar het Rijk stelt de algemene uitkering de komende jaren naar beneden bij. Onze reserves kunnen we niet voor alles blijven aanspreken. Daarom komen we bij de begroting met ombuigingsvoorstellen. Vooruitlopend hierop hebben we voor een aantal ontwikkelingen geen bedragen in deze Kadernota geraamd.

Financiële onderbouwing

Het Financieel MeerjarenPerspectief (FMP) ziet er voor de komende jaren als volgt uit:

	Bedragen x € 1.000			
	2020	2021	2022	2023
FMP vastgestelde programmabegroting 2019	50	509	552	552
Besluitvorming 2019 tot Voorjaarsnota	351	272	357	357
Voorjaarsnota 2019	-74	-74	-73	-73
FMP t/m Voorjaarsnota 2019	327	707	837	837
Kadernota 2020	-820	-627	-742	-832
FMP t/m Kadernota 2020	-493	80	95	5
<i>waarvan structureel</i>	<i>-327</i>	<i>80</i>	<i>95</i>	<i>5</i>
<i>waarvan incidenteel</i>	<i>-166</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>

Voor het provinciaal toezicht moet het eerste of laatste begrotingsjaar sluitend zijn. Het eerste jaar laat een tekort zien. In deze kadernota is het jaar 2023 sluitend.

Duurzaamheid

Niet van toepassing

Communicatie

Wij stellen de Kadernota 2020 beschikbaar via de website programmavan.bergendal.nl.

Aanpak/uitvoering

Wij nemen de kaders en uitgangspunten uit deze vast te stellen Kadernota mee bij het opstellen van de Programmabegroting 2020-2023.

Burgemeester en wethouders van gemeente Berg en Dal

De secretaris,

E.W.J. van der Velde

De burgemeester,

mr. M. Slinkman

Bijlagen digitaal ter inzage

Bijlage ter inzage griffier

De raad van de gemeente Berg en Dal;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 4 juni 2019.

overwegende dat in de “Financiële verordening Berg en Dal” staat dat het college jaarlijks een kadernota aanbiedt;

dat in de gehouden startsessie richtinggevende keuzes zijn gemaakt en voorts op basis van andere beleidsmatige ontwikkelingen het college deze kadernota heeft opgesteld;

dat in de carroussel en in de raadsvergadering door meerdere fracties nog suggesties zijn gedaan die het college mee kan nemen bij de opstelling van de begroting 2020 en meerjarenbegroting;

dat daarvoor verwezen wordt naar de verslagen van de beide vergaderingen;

b e s l u i t :

De Kadernota 2020 vast te stellen.

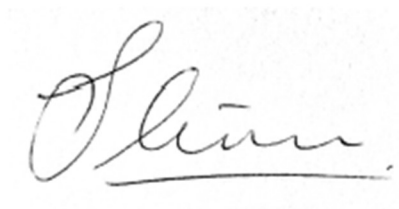
Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Berg en Dal op 4 juli 2019,

De raadsgriffier,

De voorzitter,

J.A.M. van Workum

Mr. M. Slinkman

MeerjarenInvesteringsPlan 2020 – 2023

Project	Looptijd	Jaar inv.	Bruto inv.	Bijdrage	Netto inv.	KL2020	KL2021	KL2022	KL2023
Nieuwe investeringen									
Programma 1: Inwoner									
1.1 Verduurzamen (plaatsen zonnecollectoren) gebouw O.J.C. Maddog en fanfare Groesbeek	10	2020	30.000	-	30.000		1.725	3.428	3.383
1.2 Nieuwbouw basisschool Op de Horst	40	2023	3.800.000		3.800.000				
1.3 Aanpassing dorpshuis De Slenk	40	2020	pm		pm				
1.4 Aanpassing dorpshuis Kerstendal	40	2020	pm		pm				
Totaal programma 1: Inwoner			3.830.000	-	3.830.000	-	1.725	3.428	3.383
Eerder in begroting opgenomen investeringen									
Programma 1: Inwoner									
1.5 Verduurzaming Kulturhus Millingen aan de Rijn	15	2020	750.000	-	750.000	-	30.625	62.661	62.661
Totaal eerder in begroting opgenomen investeringen programma 1: Inwoner			750.000	-	750.000	-	30.625	62.661	62.661
Nieuwe Investerings									
Programma 2: Onze buurt									
2.1 Aanpak wateroverlast	25	2020-2025	3.177.500	-	3.177.500		14.564	43.532	72.182
Inzet reserve aanpak extreme waterlast voor dekking kapitaallasten		div	-	900.000	-900.000		-14.564	-43.532	-72.182
2.2 Relinen diverse rioleringen	50	2020	75.000	-	75.000		1.313	2.614	2.591
2.3 Afkoppelkrediet diverse rioleringen (€200.000,- per jaar)	50	2020-2028	1.600.000		1.600.000		3.500	10.470	17.380
2.4 Renovatie pompgemalen	10	2020	150.000		150.000		8.625	17.138	16.913
2.5 Zoutloods Millingen aan de Rijn									
Projectvoorbereiding	40	2020	30.000		30.000		600	1.194	1.183
Uitvoering, bouwen zoutloods	40	2021	300.000		300.000			6.000	11.944
2.6 Reconstructie Van Lyndenstraat, Rivierstraat en Zalmstraat Millingen					-				
Projectvoorbereiding riolering	50	2021	65.000		65.000			1.138	2.265
Uitvoering, Vervangen riolering	50	2023	1.040.000		1.040.000				
Projectvoorbereiding wegen	25	2021	100.000		100.000			2.750	5.470
Uitvoering, Vervangen wegen	25	2023	1.650.000		1.650.000				
2.7 Reconstructie bedrijventerrein Mies Groesbeek					-				
Projectvoorbereiding riolering	50	2022	15.000		15.000				263
Uitvoering, Vervangen riolering	50	2024	505.000		505.000				
Projectvoorbereiding wegen	25	2022	70.000		70.000				1.925
Uitvoering, Vervangen wegen	25	2024	2.350.000		2.350.000				
2.8 Verduurzamen (plaatsen zonnecollectoren) sporthal de Duffelt Millingen aan de Rijn	10	2020	50.000		50.000		2.875	5.713	5.638
2.9 Aanleg voetpad Kerkdijk (Jonkmanshof-St.Hubertusweg)	25	2020	75.000		75.000		2.063	4.103	4.058
2.10 Reconstructie wegen Vissenbuurt Ooij	25	2020	450.000		450.000		12.375	24.615	24.345
2.11 Reconstructie van Ruysdaelweg Gerard Douweg	25	2020	750.000		750.000		20.625	41.025	40.575
Totaal nieuwe investeringen programma 2: Onze buurt			12.452.500	900.000	11.552.500	-	51.976	116.760	134.550
waarvan riolering			3.450.000	-	3.450.000	-	13.438	31.360	39.412
waarvan overige			9.002.500	900.000	8.102.500	-	38.538	85.400	95.138

Project	Looptijd	Jaar inv.	Bruto inv.	Bijdrage	Netto inv.	KL2020	KL2021	KL2022	KL2023
Eerder in begroting opgenomen investeringen									
Programma 2: Onze buurt									
2.12 Vergroenen Leuth									
Projectvoorbereiding	25	2019	10.000	-	10.000	275	547	541	535
Uitvoering, Omvormen grijs naar groen	25	2020	100.000	-	100.000		2.750	5.470	5.410
2.13 Renovatie "water werkt" Beek									
Projectvoorbereiding	25	2020-2023	15.000	-	15.000		413	821	812
Uitvoering, Renovatie "water werkt"	25	2020-2023	600.000	-	600.000		4.125	12.330	20.445
2.14 Reconstructie Dassstraat, Eekhoornstraat en Fretstraat (De Horst)									
Projectvoorbereiding riolering	50	2020	59.500		59.500		1.041	2.074	2.056
Uitvoering, Vervangen riolering	50	2021	238.000	-	238.000			4.165	8.294
Projectvoorbereiding wegen	25	2020	85.500		85.500		2.351	4.677	4.626
Uitvoering, Vervangen wegen	25	2021	342.000	-	342.000			9.405	18.707
2.15 Aanleg fietspad naar Leuth									
Projectvoorbereiding	25	2020	31.250		31.250		859	1.709	1.691
Uitvoering, aankoop grond tbv aanleg fietspad	25	2020	125.000	-	125.000		3.438	6.838	6.763
2.16 TOP Ooij									
Projectvoorbereiding tbv aankoop grond	25	2020	25.000		25.000		688	1.368	1.353
Uitvoering, aankoop grond	25	2020	100.000	-	100.000		750	1.470	1.410
Projectvoorbereiding aanleg TOP	25	2020	125.000		125.000		348	6.838	6.763
Uitvoering, aanleggen TOP	25	2021	500.000	-	500.000			13.750	27.350
2.17 Vervangen riolering/duiker Breedeweg (Breedeweg)									
Projectvoorbereiding riolering	50	2021	30.000	-	30.000			525	1.046
Uitvoering, Vervangen riolering/duiker	50	2022	150.000	-	150.000				2.625
Projectvoorbereiding wegen	25	2021	50.000	-	50.000			1.375	2.735
Uitvoering, Vervangen wegen	25	2022	250.000	-	250.000				6.875
2.18 Burg. Ottenhofstraat (Dries-Stekkenberg) Groesbeek									
Projectvoorbereiding riolering	50	2019	160.000	-	160.000	2.800	5.576	5.528	5.480
Uitvoering, Vervangen riolering	50	2020	800.000	-	800.000		14.000	27.880	27.640
Projectvoorbereiding wegen	25	2019	80.000	-	80.000	2.200	4.376	4.328	4.280
Uitvoering, Vervangen wegen	25	2020	400.000	-	400.000		11.000	21.880	21.640
2.19 Lijsterbesstraat relinen riolering Lijsterbestraat en afkoppelen (Breedeweg)									
Projectvoorbereiding	50	2021	18.000	-	18.000			315	627
Uitvoering, Relinen riolering en afkoppelen HWA	50	2022	90.000	-	90.000				1.575
2.20 Zevenheuvelenweg (Ottenhoffstraat tot Nieuweweg) Groesbeek									
Projectvoorbereiding riolering	50	2022	75.000	-	75.000				1.313
Uitvoering, Vervangen riolering	50	2023	375.000	-	375.000				
Projectvoorbereiding wegen	25	2022	60.000	-	60.000				1.650
Uitvoering, Vervangen wegen	25	2023	300.000	-	300.000				
2.21 Wylerbergpark Berg en Dal									
Projectvoorbereiding riolering	50	2020	34.000	-	34.000		595	1.185	1.175
Uitvoering, Vervangen riolering	50	2020	170.000	-	170.000		2.975	5.925	5.874

Project	Looptijd	Jaar inv.	Bruto inv.	Bijdrage	Netto inv.	KL2020	KL2021	KL2022	KL2023
2.22 Aanleg regenwaterriool Ravelstraat Millingen aan de Rijn									
Projectvoorbereiding riolering	50	2019	36.000		36.000	630	1.255	1.244	1.233
Uitvoering, Vervangen riolering	50	2019	180.000	-	180.000	3.150	6.273	6.219	6.165
Projectvoorbereiding wegen	25	2019	27.000		27.000	743	1.477	1.461	1.445
Uitvoering, Vervangen wegen	25	2019	135.000	-	135.000	3.713	7.385	7.304	7.223
2.23 Verbetermaatregelen Groesbeek Noord									
Projectvoorbereiding	50	2020	42.250		42.250		739	1.472	1.460
Uitvoering, Aanbrengen verbeteringsmaatregelen	50	2020	169.000	-	169.000		2.958	5.890	5.839
2.24 Vergroten transportriool Breedeweg/Bruuk Groesbeek									
Projectvoorbereiding	50	2019	37.500	-	37.500	656	1.307	1.296	1.284
Uitvoering, Vergroting riolering	50	2020	337.500	-	337.500		5.906	11.762	11.661
2.25 Regenwateroverlast centrum Groesbeek									
Projectvoorbereiding	50	2019	26.250	-	26.250	459	915	907	899
Uitvoering, aanpakken overlast regenwater	50	2019	75.000	-	75.000	1.313	2.614	2.591	2.569
2.26 Reconstructie Hoflaan Oost Groesbeek									
Projectvoorbereiding riolering	50	2019	28.000	-	28.000	490	976	967	959
Uitvoering, Vervangen riolering	50	2020	224.000	-	224.000		3.920	7.806	7.739
Projectvoorbereiding wegen	25	2019	52.000	-	52.000	1.430	2.844	2.813	2.782
Uitvoering, Vervangen wegen	25	2020	416.000	-	416.000		11.440	22.755	22.506
2.27 Reconstructie Gooiseweg Zuid Groesbeek									
Projectvoorbereiding riolering	50	2019	59.000	-	59.000	1.033	2.056	2.038	2.021
Uitvoering, Vervangen riolering	50	2020	475.000	-	475.000		8.313	16.554	16.411
Projectvoorbereiding wegen	25	2019	109.000	-	109.000	2.998	5.962	5.897	5.832
Uitvoering, Vervangen wegen	25	2020	887.000	-	887.000		24.393	48.519	47.987
2.28 Reconstructie Wisselpad Groesbeek									
Projectvoorbereiding riolering	50	2019	12.000	-	12.000	210	418	415	411
Uitvoering, Vervangen riolering	50	2020	95.000	-	95.000		1.663	3.311	3.282
Projectvoorbereiding wegen	25	2019	22.000	-	22.000	605	1.203	1.190	1.177
Uitvoering, Vervangen wegen	25	2020	179.000	-	179.000		4.923	9.791	9.684
2.29 Reconstructie Gooiseweg Noord Groesbeek									
Projectvoorbereiding riolering	50	2019	38.000	-	38.000	665	1.324	1.313	1.302
Uitvoering, Vervangen riolering	50	2020	310.000	-	310.000		5.425	10.804	10.711
Projectvoorbereiding wegen	25	2019	72.000	-	72.000	1.980	3.938	3.895	3.852
Uitvoering, Vervangen wegen	25	2020	577.000	-	577.000		15.868	31.562	31.216
2.30 Bypass riolering Nassaulaan-Pr.Christinalaan Berg en Dal									
Projectvoorbereiding riolering	50	2020	30.000	-	30.000		525	1.046	1.037
Uitvoering, Vervangen riolering	50	2021	150.000	-	150.000			2.625	5.228
Projectvoorbereiding wegen	25	2020	35.000	-	35.000		963	1.915	1.894
Uitvoering, Vervangen wegen	25	2021	278.000	-	278.000			7.645	15.207
2.31 Reconstructie Parallelweg Ubbergen									
Projectvoorbereiding riolering	50	2019	40.600		40.600	711	1.415	1.403	1.391
Uitvoering, Vervangen riolering	50	2019	203.000	-	203.000	3.553	7.075	7.014	6.953
Projectvoorbereiding wegen	25	2019	75.400		75.400	2.074	4.124	4.079	4.034
Uitvoering, Vervangen wegen	25	2019	377.000	-	377.000	10.368	20.622	20.396	20.170
2.32 Aanleg tijdelijke opslag depot									
Projectvoorbereiding	25	2019	5.000	-	5.000	138	274	271	268
Uitvoering, aanleg depot	25	2021	267.000	-	267.000			7.343	14.605

Project	Looptijd	Jaar inv.	Bruto inv.	Bijdrage	Netto inv.	KL2020	KL2021	KL2022	KL2023
2.33 Verleggen fietspad Meerwijkselaan Heilig Landstichting									
Projectvoorbereiding	25	2019	65.000	-	65.000	1.788	3.556	3.517	3.478
Uitvoering, verbreding rijbaan	25	2021	585.000	170.000	415.000			11.413	22.701
2.34 Schoolroute Marktplaats Groesbeek - Nijmeegsebaan									
Projectvoorbereiding	25	2020	225.000	-	225.000		6.188	12.308	12.173
Uitvoering, realiseren schoolroute	25	2020	900.000	-	900.000		24.750	49.230	48.690
2.35 Vervanging asfaltrijbanen binnen de bebouwde kom 2019-2028	25	2020-2028	4.800.000		4.800.000		17.188	51.376	85.189
2.36 Mobiliteitsvisie		2020	1.465.000	-	1.465.000		40.288	80.136	79.257
2.37 Centrumgebied Ooij (omgeving Reinier van Ooijplein)									
Projectvoorbereiding	25	2020	247.500	-	247.500		6.806	13.538	13.390
Uitvoering, vitaliseren centrum	25	pm	pm		pm			pm	pm
2.38 Aanleg fietsverbinding Dennenkamp-Driestenenpad Groesbeek									
Projectvoorbereiding	25	2019	17.000	-	17.000		468	930	920
Uitvoering, aanleg fietspad	25	pm	pm	-	pm		pm	pm	pm
2.39 Sportaccommodaties Vervanging kleedkamers	40	2021-2023	1.584.792	-	1.584.792	-	-	31.696	52.798
2.40 Sportaccommodaties Vervanging velden	20	2021-2023	2.073.840	-	2.073.840	-	-	82.595	134.083
2.41 Tennisaccommodaties Aanpassing/vervanging	20	2020-2023	1.085.957	-	1.085.957	-	-	20.752	45.312
Totaal eerder in begroting opgenomen investeringen programma 2: Onze buurt			24.528.839	170.000	24.358.839	43.982	315.569	761.401	967.178
<i>waarvan riolering</i>						<i>13.898</i>	<i>75.735</i>	<i>130.776</i>	<i>142.792</i>
<i>waarvan overige</i>						<i>30.084</i>	<i>239.834</i>	<i>630.625</i>	<i>824.386</i>
Nieuwe Investerings									
Programma 3: Onze gemeente									
3.1 Fiets-/voetveer Bemmel - Ooij	25	2020	103.500	-	103.500		2.846	5.661	5.599
3.2 Installatie raadszaal	10	2020	110.000	-	110.000		6.325	12.568	12.403
Totaal nieuwe investeringen programma 3: Onze gemeente			213.500	-	213.500	-	9.171	18.229	18.002
Nieuwe investeringen									
Programma 5: Overhead									
5.1 Aanschaf materieel 2023	8	2023	189.000	-	189.000				
Totaal nieuwe investeringen programma 5: Overhead			189.000	-	189.000	-	-	-	-
Eerder in begroting opgenomen investeringen									
Programma 5: Overhead									
5.2 Aanschaf materieel 2019	8	2019	184.000	-	184.000	12.880	25.588	25.243	24.898
5.3 Aanschaf materieel 2020	8	2020	158.500	-	158.500		11.095	22.041	21.744
5.4 Aanschaf materieel 2021	8	2021	46.000	-	46.000			3.220	6.397
5.5 Aanschaf materieel 2022	8	2022	232.000	-	232.000				16.240
5.6 Groesbeek, Verbouwing gemeentewerf	25	2019	275.000	-	275.000	7.563	15.043	14.878	14.713
Totaal eerder in begroting opgenomen investeringen programma 5: Overhead			895.500	-	895.500	20.443	51.726	65.382	83.992
Totaal nieuwe investeringen alle programma's			16.685.000	900.000	15.785.000	-	62.872	138.417	155.935
Totaal eerder in begroting opgenomen investeringen alle programma's			26.174.339	170.000	26.004.339	64.425	397.920	889.444	1.113.831

Toelichting MeerjarenInvesteringsPlan

1.1 Verduurzamen (plaatsen zonnecollectoren) gebouw O.J.C. Maddogs en fanfare Groesbeek

Op het gebouw van O.J.C. Maddogs en het fanfaregebouw in Groesbeek plaatsen wij zonnecollectoren.

1.2 Nieuwbouw basisschool Op de Horst

Het SPOG heeft een quickscan laten doen naar de staat van het gebouw van basisschool Op de Horst. Hieruit komt naar voren dat binnen een periode van 4 jaar vernieuwbouw (nieuwbouw/renovatie) van de oude bouwdelen nodig is. Omdat nog niet duidelijk is wat de impact van deze vernieuwbouw is op de gymzaal van de basisschool, wordt nog geen groot onderhoud gepleegd aan de gymzaal. Het SPOG wil, net als wij, graag een integrale afweging maken en de gymzaal hierbij betrekken.

We hechten aan de karakteristieke uitstraling van het schoolgebouw. De school stelt een programma van eisen op en maakt in samenwerking met een architect een eerste schets voor een gerenoveerd gebouw. In de loop van 2020 kan de eerste besluitvorming plaatsvinden en komt er ook meer duidelijkheid over de benodigde middelen en de verdere planning voor vernieuwbouw van de school.

Indicatief ramen we de volgende investeringskosten. Nieuwbouw van het hele schoolgebouw betekent volgens de normvergoeding een investering van ongeveer € 2,8 miljoen. Komt hier ook nieuwbouw van de gymzaal bij dan betekent dit een extra investering van ongeveer € 1 miljoen.

1.3 Aanpassing dorpshuis De Slenk

Dorpshuis de Slenk wil na de zomervakantie een aanvraag indienen voor het verbeteren van de toegankelijkheid (lift), energiebesparing, een brandmeldinstallatie en het realiseren van een opslagruimte. Op dit moment is niet bekend welk investeringsbedrag hiermee gemoeid. Daarom ramen we 'pm'.

1.4 Aanpassing dorpshuis Kerstendal

Van dorpshuis Kerstendal hebben we een subsidieverzoek ontvangen voor aanpassing van het dorpshuis. Het gaat daarbij onder andere om het verbeteren van de toegankelijkheid, de inrichting van de huiskamer (WMO-ruimte), verduurzaming en het aanbrengen van een brandmeldinstallatie. Op dit moment is niet bekend welk investeringsbedrag hiermee gemoeid is. Daarom ramen we 'pm'.

1.5 Verduurzaming Kulturhus Millingen aan de Rijn

Het Kulturhus in Millingen heeft duurzaamheidslabel F. De ambitie van de gemeente Berg en Dal is minimaal label B. Hiervoor moeten we flink investeren in het dak, W-installaties, gedeeltelijk HR++ glas en spouwmuurisolatie. De investering staat voor het jaar 2020. Voordat we deze investering uitvoeren, willen we eerst een breed onderzoek naar de toekomst van onze kulturhuzen. Dit sluit aan bij de vervolgfase van het accommodatiebeleid.

2.1 Aanpak wateroverlast

In de meerjarenbegroting 2019-2022 waren een zestal projecten benoemd voor oplossing van de wateroverlast op diverse plekken in de gemeente. Inmiddels zijn we met moderne programma's aan het rekenen geslagen, zijn we in overleg met het waterschap, grondeigenaren en overige belanghebbenden. Uit de veelheid van informatie die wij hierbij binnenkrijgen blijkt dat bij de zes genoemde projecten gekozen projectomschrijvingen en – scope steeds flink wijzigen. Nieuwe inzichten, nieuwe kansen, nieuwe bedreigingen. Het is zeer lastig om in dit steeds veranderende speelveld de laatste inzichten te bepalen en projectbeschrijvingen met passende budgetten te maken. De budgetten voor de zes genoemde projecten willen we graag samenvoegen. Het gaat om de volgende projecten:

- Wilgstraat-Kruksebaan en buurtsuper Breedeweg
- Waterberging Knapheideweg, Breedeweg
- Wateroverlast Waterstraat Beek
- Waterafvoer Beek
- Wateropvang Keteldal, Beek
- Afkoppelen daken Heilig Landstichting

Daarbij opgeteld de reserveringen van € 400.000 en € 500.000 die de raad in 2018 en 2019 voor wateroverlast heeft vrij gemaakt, geeft een totaal “budget wateroverlast” van € 3.177.500. Dit geeft ons de mogelijkheid om steeds op basis van de nieuwste ontwikkelingen en kansen plannen te concretiseren en snel uit te voeren. Wij komen daarna met raadsvoorstellen om de deelbudgetten per locatie beschikbaar te stellen. Naast de genoemde zes locaties zijn Groesbeek centrum en Oude Kleefsebaan/Berg en Dalseweg ook primaire aandachtspunten.

2.2 Relinen diverse rioleringen

Op diverse plekken renoveren wij de bestaande riolering om de levensduur te verlengen.

2.3 Afkoppelkrediet diverse rioleringen

In 2016 heeft de gemeenteraad voor een periode van 10 jaar 6 miljoen euro beschikbaar gesteld om achterstallig onderhoud aan asfaltverhardingen weg te werken (2.33). De gemiddelde kwaliteit van de wegen was te laag geworden. In dit budget zijn geen middelen opgenomen om ook het riool te kunnen afkoppelen en regenwater te infiltreren. Wanneer we geen regenwater infiltreren voldoen we niet aan onze duurzaamheidsambitie. Daarom nemen we hiervoor nu een apart krediet op, zodat we het afkoppelen van de riolering kunnen combineren met het vervangen van de verharding.

2.4 Renovatie pompgemalen

Op diverse plekken renoveren wij pompgemalen om de levensduur te verlengen.

2.5 Zoutloods Millingen aan de Rijn

De bestaande zoutloods is in slechte staat. Daarnaast is er behoefte aan meer ruimte voor overdekte opslag van stroommaterieel. Ook richten wij dan het gehele terrein opnieuw in om weer te voldoen aan de huidige eisen (bijvoorbeeld afwatering). We maken ook de afscheiding met de burens definitief.

2.6 Reconstructie van Lyndenstraat, Rivierstraat en Zalmstraat Millingen aan de Rijn

De wegen zijn slecht en daarom aan vervanging toe. Daarnaast willen we het gemengde riool vervangen en een apart hemelwaterriool aanleggen. Dit is de aanleiding om de complete straten (van gevel tot gevel) te reconstrueren.

2.7 Reconstructie bedrijventerrein Mies Groesbeek

De wegen op bedrijventerrein Mies zijn slecht en voldoen niet meer aan de vastgestelde kwaliteitseisen. Daarom gaan we de wegen vervangen. Het is een bedrijventerrein, dus asfalteren we de wegen. Dit doen we in combinatie met het deels vervangen van de riolering. Het riool is nog niet overal slecht. Daarom vervangen we alleen de plekken waar het riool slecht is.

Daarnaast willen we meer groen (bomen) aanbrengen.

2.8 Verduurzamen (plaatsen zonnecollectoren) sporthal de Duffelt Millingen aan de Rijn

Op Sporthal De Duffelt in Millingen aan de Rijn plaatsen wij zonnecollectoren.

2.9 Aanleg voetpad Kerkdijk (Jonkmanshof - St. Hubertusweg) Ooij

Vanuit de Ooijse gemeenschap wordt een voetpad tussen de rand van de bebouwde kom, vanaf boerderij Jonkmanshof en de St Hubertusweg erg gemist. Voetgangers moeten hier over de smalle rijbaan van de Kerkdijk lopen. Door een motie heeft het college toegezegd de

mogelijkheden te willen onderzoeken. Ambtelijk zijn er gesprekken gevoerd met de eigenaar van de Jonkmanshof. Wij hebben inmiddels principeafspraken kunnen maken over grondruil en -aankoop. Aanleg is in 2020 mogelijk.

2.10 Reconstructie wegen Vissenbuurt Ooij

In het MIP was al een project opgenomen voor het vervangen van de riolering in de Vissenbuurt in Ooij. Aanpassingen van het straatwerk zijn niet voorzien binnen dit project. Dit nieuwe project sluit aan op de rioolwerkzaamheden in de Vissenbuurt en gaat over het vervangen van de verharding.

2.11 Reconstructie van Ruysdaelweg/Gererd Douweg

In 2020 gaan we de straten aan de noordzijde van de van Ruysdaelweg en Gerard Douweg helemaal opnieuw inrichten (project Gooiseweg-Zuid 2.27). Aansluitend aan dit project richten we de Van Ruysdaelweg en Gerard Douweg opnieuw in. We vervangen de asfaltweg door klinkerverharding en het hemelwater koppelen we af van het riool. We willen deze straten ook inrichten met meer groen.

2.12 Vergroenen Leuth

Leuth is een versteend kerkdorp. We willen voor Leuth het steense karakter doorbreken, door samen met de inwoners een plan te maken. Het doel hiervan is om versteende straten groener in te richten.

2.13 Renovatie "water werkt" Beek

20 jaar geleden zijn de natuurlijke beken in Beek en Ubbergen weer zichtbaar gemaakt. Dit is destijds met veel subsidie aangelegd. De totale kosten waren toen 2 miljoen gulden. Het systeem raakt in verval. Er is een plan gemaakt om alle gemetselde natuurstenen goten voor verval te behoeden. Voor de watervoerende functie is dit systeem essentieel. Landelijk wordt "water werkt" als schoolvoorbeeld genoemd van modern beekbeheer. Samen met "het Groeske" en "de Groesbeek" wordt het regelmatig bezocht door bestuurders en waterdeskundigen uit heel Nederland.

2.14 Reconstructie Dasstraat, Eekhoornstraat en Fretstraat Groesbeek (de Horst)

In de Dasstraat, Eekhoornstraat en Fretstraat is de waterleiding de afgelopen jaren zeer regelmatig gesprongen. Als gevolg daarvan raakte de laatste keer ook de gasleiding lek. Vitens heeft het plan om de waterleiding in 2020 volledig te vervangen. We gaan dan ook het huidige gemengde riool vervangen door een gescheiden riool. Dit doen we in combinatie met een reconstructie van de weg.

2.15 Aanleg fietspad naar Leuth

Dit jaar is gestart met een variantenstudie voor het fietspad ten zuiden van de kern Leuth. Hiervoor is in de begroting al € 50.000 beschikbaar gesteld. De totale kosten voor de bestemmingsplanprocedure, grondaankoop en aanlegkosten ramen wij op €1.300.000. In 2020 is er naar verwachting €250.000 nodig voor de bestemmingsplanprocedure en grondaankoop. In 2025 hopen we dan het fietspad aan te kunnen leggen.

2.16 TOP Ooij

Om de Ooijpolder toeristisch goed te ontsluiten zijn TOP's (Toeristisch OpstapPunten) nodig. De voormalige gemeenteraad van Ubbergen heeft hiertoe besloten en het is ook opgenomen in de Mobiliteitsvisie Berg en Dal. Aan het einde van de Hubertusweg ligt een zeer geschikte kavel. Deze is bereikbaar via de Bouwkamp. Wij verkennen de mogelijkheden voor grondaankoop van Staatsbosbeheer (ongeveer 1 hectare).

2.17 Vervangen riolering/ duiker Groesbeek (Breedeweg)

Het asfalt op de Breedeweg is slecht. We gaan tegelijk met het vervangen van de riolering/duiker de weg vervangen. Het betreft het gedeelte van de Breedeweg vanaf de Sint Antoniusweg tot en met huisnummer 94.

2.18 Burgemeester Ottenhoffstraat (Dries-Stekkenberg) Groesbeek

Het weggedeelte van de Dries- Stekkenberg en Burgemeester Ottenhoffstraat (het gedeelte vanaf de Margrietstraat tot aan de Molenweg/Dorpsstraat) is aan vervanging toe. We onderzoeken de mogelijkheden voor een combinatie met het project schoolroute Marktplaats Groesbeek - Nijmeegsebaan (2.32).

2.19 Lijsterbesstraat relinen riolering en afkoppelen (Breedeweg)

In 2018 is een rioolinspectie uitgevoerd. Daaruit is gebleken dat het riool in de Lijsterbesstraat (Breedeweg) aan vernieuwing toe is. Het betreft het gedeelte vanaf de Kruksebaan tot en met het Hemeltje. De weg is nog in goede conditie. Het riool kunnen we relinen. Relinen is het vanuit de binnenkant vernieuwen van het riool. Daarnaast stellen we voor om de verbinding tussen de riolering op het Hemeltje dicht te zetten. De kolken in de openbare ruimte willen we afkoppelen zodat water kan infiltreren in de bodem.

2.20 Zevenheuvelenweg (Ottenhoffstraat tot Nieuweweg) Groesbeek

De Zevenheuvelenweg is aan vervanging toe. In deze weg ligt nog een gemengd rioolstelsel. Waar mogelijk koppelen wij hemelwater af, door een gescheiden stelsel aan te brengen. Het gaat om het weggedeelte vanaf de Burgemeester Ottenhoffstraat tot aan de Nieuweweg.

2.21 Wylerbergpark Berg en Dal

We gaan de hemelwaterafvoer afkoppelen van het Wylerbergpark. Dit werk bestaat uit het opheffen van de afvoerleiding van Groot Berg en Dal door het bos en het opheffen van de afvoerleiding van Wylerbergpark door het bos naar het Keteldal. In het Keteldal loopt het kleine riool te vaak over bij hevige regenval en verontreinigt de kwetsbare stuwwal.

2.22 Aanleg regenwaterriool Ravelstraat Millingen aan de Rijn

Aanleiding voor dit project is de ondergrondse inrichting (riolering). De rijbaan bestaat gedeeltelijk uit asfaltverharding en heeft een sobere uitstraling. Dit komt onder andere door de parkeervakken van grijs/grijze stenen. De rijbaan heeft ook haar technische levensduur bereikt. De vervanging van het gemengde riool en de aanleg van een apart regenwaterriool, is de aanleiding om de complete straat (van gevel tot gevel) te reconstrueren.

2.23 Verbetermaatregelen Groesbeek Noord

We zijn een nieuw basis rioleringsplan Groesbeek Noord aan het opstellen. Hierin nemen we verbetermaatregelen op voor aanpassingen aan de riolering in Groesbeek Noord.

2.24 Vergroten transportriool Groesbeek Breedeweg/ Bruuk

Vanaf de Parachutistenstraat tot aan de waterzuivering in de Bruuk gaan we het transportriool vergroten. Dit doen we om wateroverlast het verminderen.

2.25 Regenwateroverlast centrum Groesbeek

We gaan de duiker onder de oude Jan Linders vergroten. Dit is nodig om de afvoercapaciteit richting te Groesbeek te verhogen en daarmee waterproblematiek in het centrum te verlagen.

2.26 Reconstructie Hoflaan Oost Groesbeek

Begin 2014 is de riolering rondom de Hoflaan visueel geïnspecteerd bij een reguliere inspectie. Daaruit is gebleken dat diverse strengen in de Hoflaan dusdanig beschadigd zijn dat ze aan vernieuwing toe zijn. Het gaat om het stuk tussen de Mariëndaalseweg en de

basisscholen. Ook is de asfaltverharding niet al te best meer. Daarnaast biedt vervanging van de strengen de mogelijkheid tot aanleg van gescheiden riolering. Hierdoor kunnen wij de openbare ruimte afkoppelen.

2.27 Reconstructie Gooiseweg Zuid Groesbeek

Een aantal strengen in de Rembrandtweg, Jozef Israëlweg, Jan Steenweg, Breitnerweg, Pieter de Hoogweg en Vincent van Goghweg zijn dusdanig beschadigd dat ze aan vervanging toe zijn. Ook ligt de riolering grotendeels in de voetpaden. Dat is onwenselijk omdat er dan onvoldoende ruimte beschikbaar is voor kabels en leidingen. Daarnaast biedt vervanging de mogelijkheid tot de aanleg van gescheiden riolering. Daardoor kunnen wij de openbare ruimte afkoppelen.

Naast vervanging van de ondergrondse infra (riolering) is de asfaltverharding op de wegen ten zuiden van de Gooiseweg ook aan vervanging toe. In combinatie met vervanging van de riolering, reconstrueren we ook de wegen ten zuiden van de Gooiseweg.

2.28 Reconstructie Wisselpad Groesbeek

In 2017 zijn de Hoflaan en Mariëndaalseweg (grotendeels) ingericht als 'Erftoegangsweg +'. Waar mogelijk is een profiel van zes meter breed in het asfalt toegepast. Dit is opgebouwd uit een tweezijdige fietsstrook van twee meter breed en daartussen een rijbaan van ook twee meter breed. De wens is om dit profiel door te zetten tot de kruising Spoorlaan – Nijverheidsweg. Aan de kant van de woningen vervangen we daarbij het voetpad. Daarbij handhaven wij een minimale voetpadbreedte van vier tegels (1,20m exclusief band). In combinatie met de reconstructie van de weg vervangen we ook de oude riolering.

2.29 Reconstructie Gooiseweg Noord Groesbeek

Nagenoeg alle strengen in de Frieselaan, Drentselaan, Vermeerweg, Frans Halsweg en Aelbert Cuypweg vertonen dusdanige schades dat ze aan vernieuwing toe zijn. Daarnaast biedt vervanging de mogelijkheid tot aanleg van gescheiden riolering. Daardoor kunnen we de openbare ruimte afkoppelen. Daarnaast is ook de technische levensduur van de bestaande verharding bereikt. We vervangen de oude riolering in combinatie met een reconstructie van de wegen ten noorden van de Gooiseweg.

2.30 Bypass riolering Nassaulaan - Prinses Christinalaan Berg en Dal

In het kader van het verminderen van wateroverlast in Nijmegen-Oost passen wij het rioolstelsel aan. Door een bypass te maken kan het regenwater naar het infiltratie bassin aan de Nassaulaan. De bovengrondse inrichting laat wat betreft de kwaliteit te wensen overlaait. Vooralsnog gaan we uit van het herstraten van de aanwezige elementenverharding en handhaving van de halfverharding in de Prinses Christinalaan.

Voor de Nassaulaan gaan we uit van een volledige reconstructie. Het gaat om het stuk tussen de Oude Kleefsebaan en Prins Bernhardlaan. We vervangen het asfalt door elementenverharding. Voor de voetpaden, parkeervakken en dergelijke in de Nassaulaan maken we gebruik van nieuwe materialen (geen herstraten).

2.31 Reconstructie Parallelweg Ubbergen

Dit stukje weg maakt onderdeel uit van de hoofdfietsroute tussen Nijmegen en Millingen aan de Rijn (fietsstructuurvisie). Het is gewenst om het fietscomfort en de –veiligheid te vergroten. Daarnaast ligt de riolering aan de Parallelweg in particuliere tuinen en is in slechte staat. We gaan de riolering verleggen naar openbaar terrein.

2.32 Aanleg tijdelijk opslag depot

Tijdens werken komt vaak grond en andere materiaal vrij. Er is geen terrein voor opslag waar wij deze materialen tijdelijk kwijt kunnen. Voorheen brachten wij materiaal naar de waterzuivering (betonbak van Waterschap) aan de Heikant. De bak moet vrij blijven voor waterberging. Daardoor is het niet meer mogelijk om daar materiaal op te slaan. We zoeken hiervoor nog een geschikte alternatieve locatie.

2.33 Verleggen fietspad Meerwijkselaan Heilig Landstichting

De Meerwijkselaan heeft afgelopen jaren groot onderhoud gehad, waarmee de weg geschikt is voor het huidige gebruik. De weg is een erftoegangsweg, vanwege de ruimtelijke beperkingen. Op het gedeelte Postweg-Zevenheuvelenweg is de rijbaan in 2000 sterk versmald voor de aanleg van een vrijliggend fietspad. De aanwezige monumentale beukenlaan stond het verbreden van het wegprofiel niet toe. Door ziekte is de beukenlaan nu bijna helemaal verdwenen. Wij zijn nu in overleg met de eigenaar van de ondergrond om een strook te mogen aankopen. Daarna kunnen we het fietspad verleggen en de weg haar oorspronkelijke breedte teruggeven.

2.34 Schoolroute Marktplaats Groesbeek - Nijmeegsebaan

Op dit moment ontbreekt een bewegwijzerde, comfortabele en veilige fietsroute tussen het centrum van Groesbeek (via de noordelijke woonwijken) naar de hoofd fietsroute van/naar Nijmegen. Dit project betreft een onderzoek naar de mogelijkheden van een goede fietsroute tussen de Nijmeegsebaan en het centrum van Groesbeek.

2.35 Vervanging asfaltrijbanen binnen de bebouwde kom 2019-2028

Een aantal asfaltwegen binnen de bebouwde kom zijn in slechte staat/ aan het einde van de levensduur. We gaan deze wegen de komende jaren vervangen door elementverharding. Het gaat hier om wegen in woonwijken (30 km/uur).

2.36 Mobiliteitsvisie

Wij doen een nieuw, breed opgezet mobiliteitsonderzoek waarbij de raad de kaders en vraagstelling vaststelt. Hierbij kijken we naar vervoer over de weg (auto, fiets, lopend en openbaar vervoer) en via het water en naar bestaande wegen en nieuwe mogelijkheden. Voor een betere veiligheid van schoolgaande kinderen is het gewenst om het stukje weg tussen de Hoflaan en de Mariëndaalseweg (naast basisscholen Adelbrecht-Windekind en Carolus) om te bouwen tot een volwaardig fietspad.

2.37 Centrumgebied Ooij (omgeving Reinier van Ooijplein)

We gaan een gebiedsvisie opstellen voor Ooij in nauw overleg met de bewoners. Daarbij maken we een uitvoeringsplan voor het centrumgebied.

2.38 Aanleg fietsverbinding Dennenkamp - Driestenenpad Groesbeek

Dit plan voorziet in een extra fietspad door een toeristisch interessant gebied. Daarnaast vormt het een comfortabele fietsverbinding tussen de Wylerbaan en het gebied rond De Horst.

2.39/2.40/2.41 Sportaccommodaties en Tennisaccommodaties

Er is een meerjarig vervangingsschema gemaakt voor alle sportvelden en kleedkamers. We hebben een prognose gemaakt voor de komende jaren. Sportverenigingen moeten een aanvraag indienen voor een investeringsbijdrage.

3.1 Fiets-/voetveer Bommel- Ooij

De gemeente Lingewaard wil een (extra) fiets-voetveer realiseren tussen Bommel en Ooij. Het haalbaarheidsonderzoek voor dit fiets-voetveer Bommel-Ooij is afgerond. Als alle stappen op tijd gezet kunnen worden, vaart dit veer vanaf mei 2020. Er lijken op dit moment geen onoverkomelijke problemen te zijn. We hebben een potentiële exploitant voor het veer gevonden en verkennen de financiële zaken en verkeerssituatie. Voor aanpassing van de infrastructuur (veerstoep en toegangspaden) is per gemeente een investering van € 103.500 nodig.

3.2 Installatie raadszaal

We moeten de microfoons in de raadszaal vervangen. Wij willen het systeem verbeteren, waarbij de aanschafprijs van het materiaal € 100.000 is. In deze nieuwe situatie rusten wij microfoons uit met stemknoppen waardoor het stemproces gestroomlijnder kan gaan verlopen. En in de nieuwe situatie kunnen wij via internet en in de zaal de naam en de partij van de spreker, maar ook de spreektijd zichtbaar maken. We moeten rekenen met ongeveer € 10.000 aan installatiekosten.

5.1 t/m 5.5 Aanschaf materieel 2019-2023

Dit betreft de vervanging en/of aanschaf van materieel bij de buitendienst. Het gaat om de aanschaf van auto's en materieel om te vegen en zout te strooien. Waar mogelijk vervangen wij gereedschap en materieel die werken op fossiele brandstof naar elektrisch.

5.6 Groesbeek, Verbouwing gemeentewerf

Er is sprake van nieuwe ARBO-eisen en een te krappe kleedruimte voor de groter gegroeide personeelsbezetting. Daarom is een verbouwing van de werf noodzakelijk. De kosten hiervan ramen we op € 275.000.

Specificatie Financieel MeerjarenPerspectief

Bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023
FMP vastgestelde Programmabegroting 2019	50	509	552	552
Besluitvorming 2019 tot Voorjaarsnota	351	272	357	357
Voorjaarsnota 2019	-74	-74	-73	-73
FMP t/m Voorjaarsnota 2019	327	707	837	837

Doelen & Resultaten

Sociaal domein	-746	pm	pm	pm
Preventie Wmo en jeugdzorg	-49	-49	-49	-49
Aanpak structurele armoede	pm	pm	pm	pm
Wijkwinkels voor behoud leefbaarheid dorpskernen	-	-	-	-
Terugdraaien bezuiniging Openbare Bibliotheek Gelderland-Zuid	-50	-50	-50	-50
Ontsluiting rondom Groesbeek	pm	pm	pm	pm
Afval	pm	pm	pm	pm
Opwekken duurzame energie na 2023	-25	-	-	-
Fiets-/voetveerverbinding Bemmelen - Ooij	-	-3	-6	-6
Implementatie Omgevingswet	pm	pm	pm	pm
Uitbreiding/ revitalisering bedrijventerreinen in Groesbeek	-	-	-	-
Omgevingsdienst Regio Nijmegen	pm	pm	pm	pm
Totaal doelen & resultaten	-870	-102	-105	-105

Beleidsontwikkelingen

Beschermde wonen	pm	pm	pm	pm
Nieuwbouw basisschool Op de Horst	-	-	-	-
Groot onderhoud gymzalen	pm	pm	pm	pm
Aanpassing dorpshuis De Slenk	pm	pm	pm	pm
Aanpassing dorpshuis Kerstendal	pm	pm	pm	pm
Rijksuitkering bijstand	-332	-332	-332	-332
Verstevigde samenwerking regio Arnhem Nijmegen	pm	pm	pm	pm
Installatie raadszaal	-	-6	-13	-12
Uitvoeren adresonderzoeken	-21	-21	-21	-21
Inburgering	pm	pm	pm	pm
Stelpost inflatie lonen en prijzen	-1.398	-1.398	-1.398	-1.398
Stelpost inflatie inkomsten	1.378	1.378	1.378	1.378
Algemene uitkering	pm	pm	pm	pm

Bijdrage reserve rekeningresultaten vervalt	-624	-624	-624	-624
Stelpost onderuitputting	500	500	500	500
Aanwending algemene reserve tekort Sociaal domein	746	-	-	-
Inzet stelpost nieuw beleid voor sociaal domein	49	49	49	49
Stelpost kapitaallasten 2023	-	-	-	107
Aanschaf (duurzaam) materieel 2023	-	-	-	-
Goed werkgeverschap	-73	-73	-73	-73
Informatiemanagement - digitaal werken	-75	-20	-20	-20
Gegevensbeheer	-20	-20	-20	-20
iBurgerzaken	-78	-21	-21	-21
Huisvesting	pm	pm	pm	pm
Nieuwe investeringen MIP	-	-40	-89	-99
Verschuivingen MIP	-3	102	45	-143
Afrondingen	1	1	2	2

Totaal beleidsontwikkelingen	50	-525	-637	-727
-------------------------------------	-----------	-------------	-------------	-------------

FMP t/m Kadernota 2020	-493	80	95	5
<i>waarvan structureel</i>	-327	80	95	5
<i>waarvan incidenteel</i>	-166	-	-	-

Toelichting financiële begrippen

Begrip	Omschrijving
Activeren	Als iets langere tijd mee gaat en een bepaalde waarde heeft wordt het gezien als een langlopende bezitting op de balans (langer dan 1 jaar). We moeten het dan activeren. We activeren volgens de verwachte levensduur (afschrijvingstermijn.)
Afschrijvingen	Omdat bedrijfsmiddelen meerdere jaren mee gaan moeten de aanschafkosten over meerdere jaren verspreid worden. Dit noemen we afschrijven. Van te voren zijn voor deze middelen afschrijvingstermijnen vastgelegd. Dit geeft aan in hoeveel jaar we een bedrijfsmiddel afschrijven.
Algemene uitkering	Iedere gemeente krijgt een geldbedrag van het Rijk uit het Gemeentefonds. Dit is de algemene uitkering. De gemeente mag zelf bepalen waar ze het geld aan uitgeeft.
Algemene reserve	Het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente. Dit vormt een buffer voor financiële tegenvallers.
Baten en lasten	Baten zijn inkomsten. Lasten zijn uitgaven. Het gaat hier om de inkomsten en uitgaven van het jaar waarin het product gebruikt wordt. Als het geld in een ander jaar ontvangen of betaald wordt, dan wordt het bedrag bij het jaar van gebruik gerekend.
BCF	Afkorting voor BTW-Compensatiefonds. Gemeenten kunnen een deel van de BTW die zij betaald hebben terugvragen. Het Rijk betaalt dit geld aan de gemeente uit het BTW-Compensatiefonds.
Bedrijfsvoering	De wijze waarop de gemeente is georganiseerd en wordt aangestuurd.
Begroting	Een overzicht van alle verwachte inkomsten en uitgaven van een (toekomstig) jaar.
Begrotingswijziging	Een besluit van de Raad om de vastgestelde begroting te veranderen.
Beleidsindicatoren	Niet-financiële informatie om makkelijk een inschatting te maken van de resultaten van de beleidskeuzes.
Bestemmingsreserve	Wanneer al bekend is waarvoor een reserve wordt gebruikt, spreken we van een bestemmingsreserve.
Boekwaarde	De daadwerkelijke waarde van de bedragen die op de balans zijn opgenomen.
Dividend	Winstuitkering van een onderneming aan haar aandeelhouders.
Doeluitkering	De gemeente krijgt een geldbedrag van het Rijk. De gemeente moet dit geld gebruiken voor taken die bepaald zijn door het Rijk.
Dotatie	Ander woord voor toevoeging. Gebruiken we meestal als we het hebben over de toevoeging aan een voorziening.
Eigen vermogen	Alle bezittingen zonder de schulden.

EMU-saldo	Het verschil tussen inkomsten en uitgaven.
Exploitatie	Overzicht van lasten en baten van een project of een gemeentelijke dienst.
Financiering	Het beleid van de gemeente over geld en de risico's die hierbij horen.
Gemeentebrede aspecten	Sommige onderwerpen staan in een aparte paragraaf. Deze onderwerpen horen niet specifiek bij één programma. De onderwerpen zijn: Risico's en weerstandsvermogen, financiering, lokale heffingen, verbonden partijen, onderhoud van kapitaalgoederen, grondbeleid.
Gemeentefonds	Iedere gemeente krijgt geld van het Rijk. Dit geld wordt betaald uit een spaarpot die het gemeentefonds genoemd wordt.
Grondbeleid	Een middel om ruimtelijke doelstellingen op het gebied van volkshuisvesting, lokale economie, natuur en groen, infrastructuur en maatschappelijke voorzieningen uit te voeren.
Incidenteel geld	Geld dat bestemd is voor één jaar.
Index	Het aanpassen van de geldbedrag aan de inflatie zodat het reële bedrag gelijk blijft.
Inflatie	Stijging van het algemene prijspeil in de economie
Investeringsplan	Een overzicht van de geplande investeringen. Investeringsplan zijn uitgaven om kapitaalgoederen aan te schaffen.
ISV	Afkorting voor Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing. Gemeenten kunnen één keer in de vijf jaar geld vragen om de plaatselijke omgeving te verbeteren. Zoals verbeteringen voor wonen, ruimte en milieu.
Kapitaalgoederen	Wegen, bruggen, kades/steigers, riolering, water, groen, gebouwen, materieel, verkeersregelininstallaties, openbare verlichting, machines en apparaten in eigendom van de gemeente.
Leges	Een betaling aan de gemeente voor het afnemen van een gemeentelijke dienst of product
Liquiditeit	Geeft aan of een bedrijf aan zijn lopende betalingsverplichting kan voldoen.
Lokale heffingen	Belastingen die aan de gemeente betaald moeten worden. Bijvoorbeeld: afvalstoffenheffing, rioolheffing, toeristenbelasting.
Prognose	Voorspelling van een te verwachten resultaat of vermoedelijke uitkomst.
Programma	Verzameling van beleidsterreinen waarbinnen te bereiken doelen, resultaten en te verrichten activiteiten in samenhang met de kosten en opbrengsten zijn geformuleerd.
Reserve	Reserves zijn een onderdeel van het eigen vermogen. Reserves zijn vrij te besteden. Dit wil zeggen dat tot het moment van besteding er voor gekozen kan worden om de reserve op te heffen en in te zetten voor een ander doel.
Resultaat	Het verschil tussen baten en lasten

Retributie	Een belasting betalen aan de gemeente voor een dienst die zij voor inwoners uitvoeren. Bijvoorbeeld het aanvragen van een paspoort.
Risico register	Lijst met alle bekende risico's. Ook staat daar in wat de kans is dat deze risico's optreden, de oorzaak, de gevolgen en de beheersmaatregel.
Risico's en weerstandsvermogen	Risico: de kans op een financiële tegenslag. Weerstandsvermogen: de mate waarin de gemeente onverwachte kosten op kan vangen, zonder dat dit gevolgen heeft voor de taken van de gemeente.
Schuldquote	Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen.
Structureel geld	Geld dat bestemd is voor meerdere jaren.
Subsidieplafond	Overzicht van het maximale aan subsidies die het College wil verstrekken na akkoord van de Gemeenteraad.
Overhead	Indirecte kosten gericht op sturing en ondersteuning van de gemeentelijke organisatie.
Treasury	Beheren van het geld van de gemeente.
Vaste activa	Bezittingen waarvan het benodigde vermogen voor langer dan een jaar is vastgelegd (bijv. gebouwen).
Verordening	Een document met vastgelegde regels.
Vlottende activa	Bezittingen waarvan het benodigde vermogen voor korter dan een jaar is vastgelegd.
Voorzieningen	Een boekhoudkundige rekening waar periodiek geld op wordt gezet om dit in de toekomst te gebruiken voor het doel waarvoor de voorziening is opgezet. Bijvoorbeeld voor groot onderhoud aan gebouwen.
Vordering	Iets opeisen van iets of iemand.
Vreemd Vermogen	Alle verplichtingen en schulden.
Weerstandscapaciteit	De middelen en mogelijkheden waarover we beschikken om niet begrote kosten op te vangen.
Weerstandsvermogen	Een cijfer wat aangeeft in hoeverre een organisatie eventuele risico's financieel op kan vangen.

Toelichting afkortingen

Afkorting	Omschrijving
3 O's	Onvoorzien, Onvermijdelijk (of Onontkoombaar), Onuitstelbaar
AED	Automatische Externe Defibrillator
AMK	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
AOW	Algemene OuderdomsWet
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
ARN	Afvalverwerking Regio Nijmegen
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
Awb	Algemene wet bestuursrecht
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
B&W	Burgemeester en Wethouders
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
BCF	BTW CompensatieFonds
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BHBD	Samenwerkingsverband Beuningen, Heumen, Berg en Dal
BIBOB	Wet Bevordering Integriteits Beoordelingen door Openbaar Bestuur
BIZ	Bedrijven Investerings Zone
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon OpsporingsAmbtenaar
BOV	Bestuurlijke Overeenkomsten Verstedelijking
BRN	Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BVO DRAN	Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen
CAO	Collectieve ArbeidsOvereenkomst
CCB	Contact Centrum Berg en Dal
CISO	Chief Information Security Officer
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheid
CPB	Centraal PlanBureau
DAR	Dienst Afvalstoffen en Reiniging
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DNB	De Nederlandse Bank
DVO	DienstVerleningsOvereenkomst
EMU	Economische en Monetaire Unie
FG	Functionaris Gegevensbeheer
FMP	Financieel MeerjarenPerspectief

Fte	Fulltime equivalent
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie
GBS	Gebouw Beheers Systeem
GGD	Gemeentelijke GezondheidsDienst
GR	Gemeenschappelijk Regeling
GREX	Grondexploitatie
GRP	Gemeentelijk RioleringsPlan
GS	Gedeputeerde Staten
GW	Gemeentewet
HALT	Het ALTERNatief : Preventie en bestrijding van jeugdcriminaliteit
HRM	Human Resource Management
HR21	functiewaarderingssysteem voor gemeenten
I&A	Informatisering & Automatisering
IBA	Individuele Behandeling van Afvalwater
IBO	Instituut Bijzonder Onderzoek
IBOR	Integraal Beheer Openbare Ruimte
ICT	Informatie- en Communicatie technologie
IEGG	In Exploitatie Genomen Gronden
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
IOAW	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen
IRvN	ICT Rijk van Nijmegen
ISO	Information Security Officer
IV3	Informatie Voor Derden
KCA	Klein Chemisch Afval
KRW	Kader Richtlijn Water
KTO	Klant Tevredenheid Onderzoek
KvK	Kamer van Koophandel
LOP	Landschaps Ontwikkelings Plan
MARN	Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen
MIP	Meerjaren InvesteringsPlan
MGR	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling
MKB	Midden- en kleinbedrijf
OBGZ	Openbare Bibliotheek Gelderland Zuid
ODRN	OmgevingsDienst Regio Nijmegen
OGGZ	Openbare Geestelijke GezondheidsZorg
OM	Openbaar Ministerie
OR	Ondernemingsraad
OZB	Onroerend Zaak Belasting
P&C	Planning & Control

P&O	Personeel & Organisatie
Pfo	Portefeuillehouderoverleg
PGB	Persoonsgebonden Budget
PM	Pro Memorie
PW	Participatiewet
RBT-KAN	Regionaal Bureau voor Toerisme – Knooppunt Arnhem Nijmegen
RDW	RijksDienst voor Wegverkeer
RIE	Risico Inventarisatie en Evaluatie
RO	(wet) Ruimtelijke Ordening
ROB	Regionaal OndersteuningsBureau
RPB	Regionaal Programma Bedrijventerrein
RUD	Regionale uitvoeringsdiensten
RvN@	Beweging die ondernemers, overheden en onderwijsinstelling bij elkaar brengt
Sisa	Single information single audit
SMV	Sociaal Maatschappelijke Visie
STER	Stichting Toerisme En Recreatie
SVB	Sociale Verzekerings Bank
TOP	Toeristisch Opstap Punt
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen
VCP	VerkeersCirculatiePlan
VJN	VoorJaarsNota
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VPB	Vennootschapsbelasting
VRGZ	VeiligheidsRegio Gelderland-Zuid
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
VTU	Vorbereiding Toezicht en Uitvoering
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
WABO	Wet Algemene Bepaling omgevingsrecht
WEB	Wet Educatie en Beroepsonderwijs
Wet BUIG	Wet Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten
Wet FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
WI	Wet Inburgering
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOR	Wet op de Ondernemingsraden
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
ZLTO	Zuidelijke Land en Tuinbouw Organisatie
ZZP	Zelfstandigen Zonder Personeel